

RAPORT
O STANIE GMINY CZŁUCHÓW
za 2018 ROK

Człuchów, maj 2019 r.

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Informacje ogólne	3
III.	Polityki, programy i strategie gminy	10
IV.	Finanse gminy	24
V.	Jednostki organizacyjne gminy	29
VI.	Efekty działań prowadzonych w 2018 r.	31
	VI.1. Gospodarowanie mieniem komunalnym	31
	VI.2. Działalność inwestycyjna	34
	VI.3. Gospodarka komunalna	43
	VI.4. Ochrona środowiska	45
	VI.5. Pomoc społeczna i wsparcie rodzin	50
	VI.6. Edukacja	59
	VI.7. Kultura, sport i ochrona zdrowia	63
	VI.8. Ochrona przeciwpożarowa	68
	VI.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	69
VII.	Ład przestrzenny	72
VIII.	Realizacja uchwał Rady Gminy	76
IX.	Podsumowanie	86

I. Wstęp

„Raport o stanie Gminy Człuchów” został opracowany na podstawie art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym. Jest on swoistym spojrzeniem na aktualną, wewnętrzną i zewnętrzną sytuację Gminy, a także zbiorem danych statystycznych oraz innych informacji pozyskanych z zasobów Urzędu Gminy Człuchów i przetworzonych na potrzeby tego dokumentu. Dzięki temu publikacja ta zawiera informacje pozwalające ocenić i przeanalizować różne zagadnienia, związane z rozwojem społeczno-gospodarczym Gminy Człuchów w minionym roku.

II. Informacje ogólne

A. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Człuchów jest gminą wiejską, usytuowaną w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego, w powiecie człuchowskim. Rozległy teren gminy otacza miasto Człuchów, które stanowi odrębną jednostkę administracyjną. Gmina Człuchów zajmuje powierzchnię 361,65 km².

Gmina jest ściśle powiązana gospodarczo zarówno z miastem Człuchów jak i z Chojnicami. Zespół miejsko-wiejski Człuchów - Chojnice wyróżniony został w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego jako ośrodek subregionalny.

Komunikacja drogowa gminy pozwala na dogodne połączenia z dużymi ośrodkami miejskimi. Przez jej tereny przebiegają drogi krajowe w relacji: droga nr 22 - Gorzów Wielkopolski - Człuchów - Chojnice - Malbork - Elbląg - granica państwa; droga nr 25 relacji Bydgoszcz - Człuchów – Koszalin - klasa drogi głównej, a także droga wojewódzka- droga nr 188 relacji Człuchów – Debrzno – Piła. Układ dróg zlokalizowanych na obszarze gminy Człuchów zapewnia stosunkowo korzystne powiązania komunikacyjne w obrębie województwa oraz z pozostałymi regionami kraju.

Gmina posiada korzystne warunki geofizyczne. Niekwestionowanym walorem jest czystość wód jezior¹ zlokalizowanych na terenie gminy oraz duże zasoby leśne (ponad 37 % powierzchni). Stan wód powierzchniowych jak i podziemnych należy do dobrych.

---

¹Na terenie gminy Człuchów jest 20 o łącznej powierzchni 798 ha. Do największych jezior znajdujących się na jej terenie należy jezioro Krępsko, o powierzchni 385,3 ha, leżące na północnym skraju Pojezierza Krajeńskiego (Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Krępsko i Szczytno).

Rys. nr 1 Mapa Gminy Człuchów

Główne problemy w sferze przyrodniczej gminy Człuchów to duży udział słabych gleb w strukturze użytków rolnych i zakwaszenie gleb. Oceniając obszar gminy pod kątem jakości gleb należy stwierdzić, że najbardziej atrakcyjne rejony to południowa, centralna i zachodnia część gminy, gdzie dominują gleby kl. IVa i IVb. Tereny te obejmują sołectwa: Mosiny, Bukowo, Płonica, Dębica, Chrzastowo, Barkowo, Kępno, Biskupnica oraz Koldowo. Natomiast wschodnia i północna część gminy zdominowana jest przez gleby kl. V i VI. W tych rejonach znajdują się sołectwa Wierzchowo-Dworzec, Wierzchowo, Jęczniki Małe, Jęczniki Duże, Głędowo, Rychnowy, Brzeźno, Nieżywiec, Polnica, Kiełpin i Czarnoszyce.

Według Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na terenie Gminy Człuchów było 710 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą, w tym: 212 gospodarstwa rolne o powierzchni 15 ha i więcej.

B. Mieszkańcy gminy

Według danych GUS, na przestrzeni lat 2013-2017 liczba ludności faktycznie zamieszkałej w Gminie Człuchów wykazywała tendencje wzrostowe i ogólnie wzrosła o 2,99%. Średnia gęstość zaludnienia gminy w 2017 r. wynosi 31 osób/km².

Tabela 1. Ludność faktycznie zamieszkała w gminie Człuchów według płci

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Ludność ogółem	10718	10819	10938	10976	11038
Kobiety	5246	5282	5598	5623	5648
Mężczyźni	5472	5537	5340	5353	5399

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wzrost liczby ludności w gminie spowodowany był zarówno dodatnim przyrostem naturalnym jak i dodatnim saldem migracji.

Tabela 2. Ruchy naturalne zmian liczby ludności

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Urodzenia żywe	113	125	104	123	123
Zgony ogółem	84	88	72	91	99
Przyrost naturalny	29	37	32	32	24

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Tabela 3. Migracje ludności

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Zameldowania ogółem	184	171	x	162	179
Wymeldowania ogółem	157	128	x	112	131
Saldo migracji	27	43	x	50	48

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy Człuchów zamieszkałych jest 54 miejscowości. Dynamikę liczby mieszkańców w poszczególnych wsiach w latach 2013-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Stan ludności we wsiach gminy Człuchów w latach 2013-2018 - według zameldowania

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Barkowo	369	366	366	360	364	364
Biskupnica	321	318	320	318	318	322
Brzeźno	262	260	263	262	269	270
Bukowo	199	194	193	193	192	190
Bukowo Człuchowskie	155	155	146	142	137	129
Chrzastowo	248	251	252	252	255	242
Chrzastówko	88	95	95	90	86	85
Czarnoszki	21	21	21	20	20	19

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Czarnoszyce	102	105	103	98	97	97
Czarze	7	8	8	8	8	7
Dąbki	77	81	88	94	105	104
Dębica	317	314	314	309	309	321
Dobojewo	202	208	211	209	211	209
Gębarzewo	177	179	181	181	175	179
Głędowo	664	666	668	696	707	717
Gostudz	17	17	18	17	18	20
Gozdnica	1	1	5	4	4	4
Grzybowo	55	53	53	50	50	47
Jaromierz	226	223	217	220	214	214
Jeziorno	4	4	4	4	5	5
Jęczniki Małe	304	295	292	293	296	294
Jęczniki Wielkie	286	291	299	297	291	291
Kątki	11	11	11	11	11	11
Kielpin	151	156	164	174	173	181
Kielpinek	185	186	185	185	181	180
Kołodowo	481	498	518	530	567	571
Krery	8	9	9	9	9	9
Krępsk	181	180	178	161	167	167
Krzyżanki	139	147	144	143	138	136
Kujanki	247	255	246	251	225	227
Mąkowo	18	19	19	20	17	18
Mirogniew	46	44	45	45	44	45
Mosiny	422	421	415	411	398	390
Murzynowo	28	27	28	28	30	30
Nieżywiec	460	475	486	497	513	513
Nowosiółki	50	55	52	52	54	55
Piaskowo	206	225	246	266	286	292
Płonica	291	281	280	276	275	277
Polnica	888	875	870	866	863	871
Polniczka	146	150	151	152	151	150
Przytok	29	29	30	28	27	28
Rogowo	7	7	6	6	6	6
Rychnowy	770	780	779	793	814	824
Sieroczyn	226	235	248	248	257	270
Skarszewo	45	47	49	51	50	48
Skórzewo	33	32	31	32	30	31
Sokole	187	187	191	204	209	212
Stara Rogoźnica	6	5	5	5	6	6
Stołczno	180	184	181	181	182	180
Wierzchowo	341	339	334	336	340	340
Wierzchowo-Dworzec	588	585	581	578	565	568
Zagórki	82	83	85	88	88	87
Zbrzyca	7	8	8	8	8	8
Zielątkowo	2	2	2	2	2	2
RAZEM	10563	10642	10694	10754	10817	10863

Źródło: Opracowano na podstawie danych z Ewidencji Ludności Urzędu Gminy.

W analizowanym okresie w większości wsi gminy Człuchów liczba ludności utrzymywała się na mniej więcej tym samym poziomie. Niemniej w 2018 r. w porównaniu do lat poprzednich, spadek liczby ludności odnotowany został w takich większych miejscowościach jak: Bukowo Człuchowskie, Krępsk, Kujanki, Mosiny, Wierzchow-Dworzec (nie są to znaczne zmniejszenia, mieszczą się one w granicach od kilku do trzydziestu osób). Z kolei do wsi o wzrastającej liczbie ludności należą: Dąbki (+27), Głędowo (+53), Kiełpin (+30), Kołdowo (+110), Nieżywiec (+53), Piaskowo (+86), Rychnowy (+54), Sieroczyn (+44), Sokole (+25). Zjawisko wzrostu ludności w tych miejscowościach związane jest z powstałymi w obrębach tych wsi nowymi osiedlami mieszkaniowymi i mieszkaniowo-usługowymi (wsie położone w pobliżu miasta Człuchowa i Chojnic).

Biorąc pod uwagę tylko okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. na terenie gminy Człuchów liczba zameldowanych kobiet i mężczyzn zwiększyła się o 46 osób, dzięki czemu na koniec roku 2018 liczba zameldowanych mieszkańców wynosiła **10.863** osoby, w tym było **5373** kobiet i **5490** mężczyzn (uwaga: przewaga mężczyzn! Co jest rozbieżne z tendencją krajową przewagi kobiet nad mężczyznami).

W analizowanym roku w gminie urodziło się **131 dzieci**, z tego **63** dziewczynki i **68** chłopców. Odnotowano **95 zgonów**, w tym: **41** kobiet i **53** mężczyzn. Podział ludności ze względu na wiek i płeć mieszkańców gminy (wg zameldowania) przedstawiał się następująco:

- do 18 r. ż.: liczba kobiet - **1253** ; liczba mężczyzn – **1278**;
- od 18 do 60 r.ż.: liczba kobiet - **3159**; liczba mężczyzn - **3725**;
- od 60 r.ż.: liczba kobiet – **961**; liczba mężczyzn – **487**.

Na koniec 2018 r. zameldowanych na pobyt czasowy było **253** osoby.

W 2018 r. odnotowano **898** zdarzeń dotyczących migracji osób, tj. zameldowania na pobyt stały i czasowy, przemeldowania w obrębie gminy, wymeldowania z pobytu stałego i czasowego. Na pobyt czasowy zostało zameldowanych **78 obcokrajowców**, tj. obywateli Ukrainy, Niemiec, Maroko i Białorusi. W związku z zameldowaniem obcokrajowców oraz dzieciom urodzonym za granicą przy zameldowaniu lub przy wyrobieniu dowodu osobistego, a także na podstawie odrębnych przepisów dla cudzoziemców przebywających na terenie gminy Człuchów bez zameldowania nadano **90 numerów PESEL**.

W 2018 r. wydano **1210** dowodów osobistych.

C. Rynek pracy

Analizując zmiany w strukturze ekonomicznej ludności gminy Człuchów w latach 2013 -2017 stwierdza się, że zdecydowaną większość stanowią osoby wieku produkcyjnym (w analizowanym okresie nastąpił wzrost o 2,07%). Jednakże obserwuje się nieznaczny, lecz sukcesywny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym - w relacji do roku 2013, w 2017 nastąpiła zwyżka o 15,6%. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, w ostatnich latach utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie.

Tabela 5. Struktura ekonomicznych grup ludności

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Ludność ogółem	10718	10819	10938	10976	11038
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	2426	2436	2396	2385	2395
Ludność w wieku produkcyjnym	6972	7020	7095	7093	7116
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1320	1363	1447	1498	1527

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni lat 2014-2017 odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, w 2017 r. było ich więcej o 10,2% w stosunku do 2014 r.

Tabela 6. Podmioty wg klas wielkości wg rejestru REGON

Podmioty wg klas wielkości	2014	2015	2016	2017
0-9	654	680	701	722
10-49	30	31	30	32
50-249	4	4	4	4
Ogółem	688	715	735	758

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na terenie gminy Człuchów prowadzi działalność 4 firmy zatrudniające od 50-249 pracowników. Niemniej najliczniejszą grupą jest grupa podmiotów zatrudniających od 0-9 pracowników – 95,25% zarejestrowanych w gminie podmiotów.

Tabela 7. Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007

Podmioty wg grup rodzajów działalności	2014	2015	2016	2017
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	53	54	58	56
Przemysł i budownictwo	183	198	213	226
Pozostała działalność	452	462	464	476
Ogółem	688	715	735	758

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Branżowość przedsiębiorstw z obszaru gminy Człuchów jest zróżnicowana. Wiodącymi gałęziami gospodarki w gminie są G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (170), F - budownictwo (129), C - przetwórstwo przemysłowe (89), H - transport i gospodarka magazynowa (57), M - działalność profesjonalna (56) i A - rolnictwo, leśnictwo i rybactwo (56).

Według rejestru CEIDG² w 2018 r. zarejestrowano w gminie 62 nowe podmioty gospodarcze, wśród których priorytet wiodły takie kierunki działalności jak: budownictwo, sprzedaż detaliczna, usługi. W tym samym okresie wykreślono z rejestru CEIDG 25 podmiotów, których przedmiotem działalności było: budownictwo, działalność usługowa oraz sprzedaż detaliczna. Według CEIDG, na koniec roku 2018 ogółem na terenie gminy Człuchów zarejestrowanych było 683 przedsiębiorców.

Na początku jak i na koniec 2018 r. 24 podmioty gospodarcze posiadały zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Jeśli chodzi o rynek pracy to stopa bezrobocia w powiecie człuchowskim znacznie spadła, na koniec grudnia 2018 r. wynosiła 9,8% (w 2014 r. stanowiła 21,4%), przy czym w skali kraju kształtowała się ona na poziomie - 5,8%, a województwie pomorskim - 4,9%.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie Człuchów - zarejestrowani wg płci

Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017
Ogółem	890	706	646	482
Mężczyźni	384	300	248	170
Kobiety	506	406	398	312

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych Powiatowym Urzędzie Pracy sukcesywnie spada - w porównaniu z rokiem 2014, w 2017 r. spadła ona o 50%.

²Centralna Ewidencja i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

III. Polityki, programy i strategie gminy

W 2018 r. w gminie obowiązywały następujące dokumenty strategiczne:

1. Program Rozwoju Gminy Człuchów na lata 2014-2020

(zatwierdzony uchwałą Nr VIII/74/15 Rady Gminy Człuchów z dnia 23 czerwca 2015 r.)

W opracowanym, przy udziale społeczeństwa, Programie Rozwoju Gminy Człuchów zdefiniowana została misja i wizja gminy Człuchów w perspektywie lat 2014 - 2020.

Określona misja wyraża cele dostosowane do specyfiki gminy, jest opisem sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy, tj.:

Wspólne dążenie władz samorządowych, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych do kreowania warunków zrównoważonego rozwoju w celu podnoszenia jakości życia na terenie Gminy Człuchów

Wizja to wyraz aspiracji społecznych i pożądaną przez mieszkańców obraz gminy w perspektywie najbliższych lat, która brzmi:

Gmina Człuchów nowoczesnym ośrodkiem, w którym warto inwestować, mieszkać, pracować i wypoczywać. Aktywni wykształceni, zintegrowani mieszkańcy; czyste środowisko naturalne; atrakcje kulturowe i przyrodnicze; nowoczesna, zmodernizowana infrastruktura; rozwinięta baza turystyczna; bogata oferta inwestycyjna - wyróżnikami decydującymi o wyjątkowości Gminy Człuchów.

Wizja ta wskazuje na fakt, że władze Gminy Człuchów dążą do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego z zachowaniem środowiska w nie pogorszonym stanie. Niemniej nie wyklucza się rozwoju gospodarczego opartego na lokalnej przedsiębiorczości w technologiach przyjaznych środowisku bądź też świadczących szeroko rozumiane usługi.

Program Rozwoju Gminy Człuchów na lata 2014-2020 jest więc swoistym scenariuszem rozwoju gminy. U jego podstaw leży przekonanie, że jednym z istotnych czynników, jakie służą rozwojowi jest sprawna i efektywna administracja samorządowa, która inicjuje i wspiera działania na rzecz poprawy warunków i jakości życia w gminie.

W dokumencie tym sformułowano **cel główny** jakim jest **poprawa warunków i jakości życia w gminie Człuchów**, a także określono strategiczne cele rozwoju Gminy, które opierają się na zidentyfikowanych uwarunkowaniach rozwojowych Gminy i wytyczają

główne kierunki jej dalszego rozwoju. Cele strategiczne określone zostały w czterech obszarach:

- obszar strategiczny - Społeczeństwo - cel: integracja, aktywizacja, kształcenie;
- obszar strategiczny - Gospodarka i turystyka - cel: rozwój gospodarczy;
- obszar strategiczny - Przestrzeń i infrastruktura - cel: nowoczesna, funkcjonalna i przyjazna mieszkańcom przestrzeń i infrastruktura;
- obszar strategiczny - Środowisko - cel: czyste powietrze.

Przyjęte strategiczne cele rozwoju Gminy Człuchów opierają się na zidentyfikowanych uwarunkowaniach rozwojowych Gminy i wytyczają główne kierunki jej dalszego rozwoju.

Sukcesywna i konsekwentna realizacja przyjętych celów przybliży osiągnięcie pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w wizji.

Obowiązujący Program Rozwoju Gminy Człuchów został opracowany na lata 2014-2020. Jego okres obowiązywania zbliża się więc ku końcowi, uzasadnia to konieczność opracowania zaktualizowanego nowego Programu rozwoju tym bardziej, że w środowisku gminy nastąpiły istotne zmiany.

2. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Człuchów na lata 2010-2020*

(zatwierdzona uchwałą Nr XLV/323/10 Rady Gminy Człuchów z dnia 30 marca 2010r.)

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Obowiązek ten wynika z art. 17 ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 z późn.zm.).

Opracowując przedmiotową Strategię dokonano przeglądu najistotniejszych problemów życia społecznego analizując ich źródła oraz poziom natężenia. Ustalone zostały słabe i mocne strony tego stanu rzeczy, a także prognozy szans i zagrożeń jakie należy brać pod uwagę przy planowaniu sposobów rozwiązywania problemów.

Wdrożenie strategii rozwiązywania problemów społecznych to szansa pełniejszego wykorzystania wszystkich zasobów publicznych i niepublicznych oraz ich koordynacji.

W przedmiotowej Strategii określono misję Gminy Człuchów zakresie polityki społecznej:

Zapewnienie mieszkańcom Gminy Człuchów bezpieczeństwa oraz dogodnych warunków

dla osobistego rozwoju, niwelowanie negatywnych skutków bezrobocia i przejawów marginalizacji społecznej, podejmowanie działań administracji samorządowej oraz partnerów społecznych na rzecz rozwoju lokalnej społeczności, integracji społecznej oraz równości szans edukacji. Stworzenie funkcjonalnego systemu pomocy społecznej z uwzględnieniem rozwoju opieki zdrowotnej w gminie oraz wspieranie sfery kultury, sportu i rekreacji.

Definiując misję wskazano drogę do osiągnięcia wizji Gminy Człuchów:

Gmina Człuchów gminą dynamicznego rozwoju społeczno – gospodarczego, ze sprawnym systemem opieki społecznej i wysokim poczuciem bezpieczeństwa socjalnego, przyjazną dla mieszkańców i inwestorów, prężną ekonomicznie, z małym odsetkiem bezrobotnych oraz współpracującą z samorządami i organizacjami pozarządowymi.

Realizacja założonych celów pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Strategia wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania i zminimalizowania problemów społecznych. Wskazywane w dokumencie cele strategiczne to:

Cel strategiczny 1 - Poprawa jakości usług świadczonych przez administrację samorządową.

Cel strategiczny 2 - Dbłość o wysoką jakość usług edukacyjnych sprzyjających osobistemu rozwojowi.

Cel strategiczny 3 - Poprawa jakości usług zdrowotnych z profilaktyką zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny 4 - Niwelowanie marginalizacji społecznej.

Cel strategiczny 5 - Podniesienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Określone zadania są realizowane w poszczególnych rocznych budżetach i mają skutkować kształtowaniem w ludziach odpowiedzialność za swoją przyszłość oraz przyszłość rodziny, a także wskazywać kolejność jednostek, które zobowiązane są do niesienia pomocy, tj. w pierwszej kolejności rodzina, dalej społeczność lokalna, a dopiero na samym końcu państwo. Realizowane działania przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, a także umożliwiają zaspokajanie potrzeb oraz realizację interesów.

Czas obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Człuchów (do 2020 roku) dobiega końca, w otoczeniu gminy nastąpiło szereg zmian, które uzasadniają aktualizację tego dokumentu.

Programy służące realizacji
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Człuchów

3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2020

(zatwierdzony uchwałą Nr XX/139/12 Rady Gminy Człuchów z dnia 23 marca 2012 r.)

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na organy administracji samorządowej zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gmina, jako zadanie własne, ma obowiązek stworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez:

- opracowanie i realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W zatwierdzonym Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2020 wskazany został cel głównym Programu, którym jest:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Przyjęto, że założony cel zostanie osiągnięty przez realizację następujących celów szczegółowych:

Cel szczegółowy 1 - Zapewnienie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy i ich rodzin.

Cel szczegółowy 2 - Diagnozowane zjawiska przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy 3 - Podnoszenie wrażliwości i wiedzy na temat zjawiska w rodzinie.

Cel szczegółowy 4 - Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Program określa więc kierunki działań oraz wskazuje zadania pomocowe kierowane do poszczególnych członków rodzin, w których przemoc występuje, a także zakłada działania profilaktyczne i ochronne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Niemniej nadrzędnym celem Programu jest dobro i bezpieczeństwo rodziny, w szczególności ochrona osób doznających przemocy, w tym dzieci. Cel ten można osiągnąć tylko przez interdyscyplinarne działanie służb oraz podmiotów realizujących

zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy i ochroną ofiar przemocy w rodzinie. Wspólne działania mogą przyczyni się do ograniczenia zjawiska przemocy i wzrostu poczucia bezpieczeństwa zagrożonych przemocą rodzin z terenu Gminy Człuchów.

4. *Wieloletni Program osłonowy w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020*

(zatwierdzony uchwałą XLVIII/318/14 Rady Gminy Człuchów z dnia 7 lutego 2014 r.)

Program "Pomoc gminy w zakresie dożywiania" to program osłonowym w rozumieniu art.17 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej dotyczący realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej. Został on utworzony i przyjęty przez Radę Gminy w związku z ustanowieniem przez Radę Ministrów wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania - "Pomoc państwa w zakresie dożywiania " na lata 2014-2020.

Celem Programu było:

Ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Program ten stanowił element polityki społecznej w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

W związku z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „*Posiłek w szkole i w domu*” na lata 2019-2023 (M. P. 2018 r., poz. 1007) okres wdrażania przedmiotowego Programu został skrócony do dnia 31.12.2018 r.

5. *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2021*

(zatwierdzony uchwałą Nr XXXVIII/361/18 Rady Gminy Człuchów z dnia 19 czerwca 2018 r.)

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. z 2018 r. Dz. U. poz. 998) nakłada na gminy zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 ww. ustawy do zadań gminy należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2021 ujmuje zbiór planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zdolności do prawidłowego wypełnienia ról społecznych przy kompleksowym wsparciu Gminy Człuchów.

Cel główny Programu:

Skuteczny system wspierania rodziców sprzyjający prawidłowemu wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cel szczegółowy 1 - Wzrost jakości systemu wspierania rodziny i dziecka w sferze profilaktyki oraz reintegracji społeczno-zawodowej.

Cel szczegółowy 2 - Sporządzenie diagnozy o sytuacji rodzin zagrożonych zamieszkujących gminę oraz zapewnienie rodzinom zagrożonym umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej pomocy w przewyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 3 - Usprawnienie jakości współpracy między instytucjami działającymi na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

W Programie założono, że dzięki interdyscyplinarnej współpracy instytucji i organizacji zostaną stworzone odpowiednie warunki oraz możliwości dla wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie. Polegały będą one na rozwoju profesjonalnych form pomocy rodzinie, poprawie funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, zawodowym i wymagających wsparcia, reintegracji rodzin naturalnych przez powrót dziecka do naturalnego środowiska, a także realizacji działań o charakterze środowiskowym, zwłaszcza w zakresie spędzania wolnego czasu.

Programy ochrony środowiska

6. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Człuchów na lata 2010-2015 z perspektywą do 2032 roku

(zatwierdzony uchwałą XLV/320/10 Rady Gminy Człuchów z dnia 30 marca 2010r.)

Opracowanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stanowi jedno z zadań samorządu gminnego, które zostało określone w dokumencie „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” i przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 lipca 2009 r.

Podstawowym celem Programu jest:

Usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Człuchów, a przez to wyeliminowanie szkodliwego wpływu i niebezpiecznych dla zdrowia skutków działania azbestu.

Osiągając ten cel wypełnione zostanie zobowiązanie, jakie Polska złożyła Unii Europejskiej, deklarując oczyszczenie obszaru Polski z azbestu i wyrobów go zawierających do 2032 roku.

Gmina Człuchów założyła usunięcie całej ilości azbestu zgodnie z obowiązującym prawem. Politykę usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Człuchów ujęto w postaci realizacji celów krótkoterminowych i długofalowych.

Cele krótkoterminowe:

- Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest – inwentaryzacja została już przeprowadzona.
- Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
- Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej.
- Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
- Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu.
- Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.

Cele długoterminowe obejmują działania związane z postępowaniem z wyrobami azbestowymi, które realizowane będą do roku 2032. W ramach realizacji tych celów dla Gminy Człuchów przyjęto:

- Działalność informacyjną i edukacyjną skierowaną do właścicieli, zarządców i użytkowników budynków, budowli i instalacji zawierających azbest;
- Wdrażanie systemu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz systemu ich magazynowania i wywozu na składowisko odpadów niebezpiecznych;
- Wyeliminowanie i unieszkodliwienie ich poprzez deponowanie odpadów zawierających azbest na bezpiecznych składowiskach odpadów azbestowych;
- Coroczna aktualizacja bazy danych o obiektach zawierających azbest;
- Prowadzenie monitoringu realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

Na czas opracowania niniejszego Programu na terenie Gminy Człuchów występowało 242 081,5 m² wyrobów azbestowych.

7. Aktualizacja programu Ochrony Środowiska dla Gminy Człuchów na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2018, którego część stanowi aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami na lata 2010-2013 z perspektywą n lata 2014-2018
(zatwierdzony uchwałą XLV/319/10 Rady Gminy Człuchów z dnia 30 marca 2010r.)

Obowiązek sporządzenia i wdrożenia gminnego programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Program ochrony środowiska dla Gminy Człuchów na lata 2010-2013 z perspektywą na lata 2014-2018 został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska, uwzględniający cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Program określa zadania własne gminy, a także diagnozę problemów środowiska na terenie Gminy Człuchów. Po dokonaniu oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie gminy oraz kierując się uwarunkowaniami zewnętrznymi (akty prawne) i wewnętrznymi (opracowania planistyczne i strategiczne, stan środowiska przyrodniczego gminy) dokonano wyboru priorytetów ekologicznych. Dla Gminy Człuchów wyznaczono trzy obszary priorytetowe:

1. dalsza poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,

2. ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,
3. edukacja ekologiczna mieszkańców i zarządzanie środowiskiem.

Celem zasadniczym realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska dla gminy Człuchów jest poprawa stanu środowiska.

W związku z zakończonym okresem obowiązywania programów (do 2018 r.) należy przystąpić do opracowania nowych aktualnych dokumentów.

8. Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Człuchów

(zatwierdzony uchwałą Nr IX/88/15 Rady Gminy Człuchów z dnia 29 września 2015 r.)

Konieczność sporządzenia Planu gospodarki niskoemisyjnej oraz przede wszystkim realizacji przedsięwzięć opisanych w Planie wynika z postanowień Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (ratyfikowana przez Polskę w 1994 r.), uzupełniającego ją protokołu z Kioto z 1997 r. oraz pakietu klimatyczno-energetycznego przyjętego przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku.

Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Człuchów jest dokumentem strategicznym na lata 2015 -2020, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Istotą Planu jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych wynikających z działań zmniejszających emisje gazów cieplarnianych.

Podstawą opracowania efektywnego Planu była inwentaryzacja emisji gazów cieplarnianych z terenu gminy Człuchów, oparta na jej bilansie energetycznym. Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji zostały zidentyfikowane niezbędne do realizacji zadania inwestycyjne i nieinwestycyjne przyczyniające się do osiągnięcia wyznaczonych celów.

9. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Człuchów na lata 2015-2018

(zatwierdzony uchwałą Nr XI/111/15 Rady Gminy Człuchów z dnia 18 listopada 2015 r.)

Ustawa z dnia 23 lipca 20013 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wprowadziła obowiązek sporządzenia przez gminy, na okres 4 lat, gminnych programów opieki nad zabytkami.

Zasadniczym celem opracowania Gminnego programu opieki nad zabytkami była poprawa stanu gminnego środowiska kulturowego, zaś środkiem prowadzącym do jego realizacji było ustalenie uwarunkowań dotyczących finansowania i organizacji, działań

ochronnych wobec środowiska kulturowego oraz edukacyjnych i wychowawczych wobec społeczności gminy.

Spodziewany efekt tych działań to stworzenie atrakcyjnego produktu turystycznego, przy wykorzystaniu dóbr kultury, rozwój przedsiębiorczości oraz uwrażliwienie mieszkańców gminy na potrzeby związane z utrzymaniem, opieką i ochroną środowiska kulturowego.

Program ten uściślał w szczególności:

1. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych gminy, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
2. uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W związku z zakończonym okresem obowiązywania programu (do 2018 r.) należy przystąpić do opracowania nowego aktualnego dokumentu.

Programy roczne

10. Program współpracy gminy Człuchów z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego

(zatwierdzony uchwałą Nr XXXIII/295/17 Rady Gminy Człuchów z dnia 24 listopada 2017r.)

Zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego zobowiązany jest do uchwalenia rocznego programu współpracy z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego do dnia 30 listopada poprzedzającego okres obowiązywania programu.

W 2018 r. nadrzędnym celem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest lepsze zaspakajanie potrzeb społecznych oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców regionu.

Celami szczegółowymi współpracy są m.in.

1. kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w gminie, przez tworzenie sprzyjających warunków dla powstania inicjatyw lokalnych, wsparcia aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycję;
2. promocję postaw obywatelskich i prospołecznych, przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu,
3. poprawa jakości życia mieszkańców, przez pełniejsze zaspakajanie potrzeb społecznych, w szczególności w zakresie aktywności fizycznej - sportu i turystyki, zdrowia, pomocy społecznej, edukacji, kultury;
4. włączenie zainteresowanych organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego do realizacji programów służących rozwojowi Gminy,
5. racjonalne wykorzystywanie publicznych środków finansowych
6. wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych.

W 2018 r. Program współpracy określał jasne i czytelne rozwiązania włączając organizacje w system demokracji lokalnej i stanowił dla nich propozycję współpracy w działaniach na rzecz gminy.

11. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

(zatwierdzony uchwałą Nr XXXVI/335/18 Rady Gminy Człuchów z dnia 30 marca 2018 r.)

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Problem ten normuje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zadanie to realizowane jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez radę gminy.

W 2018 r. zadania te obejmowały takie zagadnienia jak:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Niniejszy Program był uzupełnieniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Człuchów.

12. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,

(zatwierdzony uchwałą Nr XXXVI/336/18 Rady Gminy Człuchów z dnia 30 marca 2018 r.)

Podstawą prawną zadań związanych przeciwdziałaniem narkomanii jest z ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Niniejszy Program stanowił część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Człuchów.

13. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Człuchów.

(zatwierdzony uchwałą Nr XXXV/318/18 Rady Gminy Człuchów z dnia 28 lutego 2018 r.)

Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, w celu zapewnienia opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz określenia zasad ich wyłapywania Rada Gminy Człuchów corocznie do 31 marca uchwała stosowny program.

Realizowany w 2018 r. Program ujmował zadania, zgodne z ustawą o ochronie zwierząt, polegające na: zapewnieniu bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt; opiece nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianiu; odławianiu bezdomnych zwierząt; obowiązkowej sterylizacji albo kastracji zwierząt w schroniskach dla zwierząt; znakowaniu zwierząt, poszukiwaniu właścicieli dla bezdomnych zwierząt; usypianiu ślepych miotów; wskazaniu gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich; zapewnieniu całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Program ujmował także wysokość środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych funduszy.

W 2018 r. celem Programu było:

1. zapobieganie wzrostu populacji zwierząt bezdomnych, w szczególności przez intensywną sterylizację i kastrację bezdomnych kotów i psów, a także usypianie ślepych miotów w uzasadnionych przypadkach,
2. zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom, w szczególności przez poszukiwanie nowych właścicieli dla zwierząt,
3. promowanie prawidłowych postaw i zachowań człowieka w stosunku do zwierząt oraz edukacja społeczeństwa w zakresie obowiązków spoczywających na właścicielach i opiekunach kotów i psów,
4. zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.

Nadmienić należy, że zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Człuchów (zatwierdzony uchwałą Nr XXXII/286/17 Rady Gminy z dnia 3 października 2017 r.) osoby utrzymujące zwierzęta domowe zobowiązane są do zachowania bezpieczeństwa i środków ostrożności, zapewniających ochronę przed zagrożeniem zdrowia, uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do użytku publicznego. Ponoszą oni pełną odpowiedzialność za zachowanie tych zwierząt.

IV. Finanse gminy

Budżet Gminy Człuchów na 2018 r. uchwalono Uchwałą Nr XXXIV/305/17 Rady Gminy Człuchów z dnia 29 grudnia 2017 r. Uchwałą budżetową opracowano w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 roku, poz. 2077 z późn. zm.). Budżet jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów jednostki samorządu terytorialnego uchwalanym na rok budżetowy.

Tabela 9. Dochody i wydatki Gminy w 2018 r.

<i>Lp.</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Plan (po zmianach)</i>	<i>Wykonanie</i>
I.	Dochody	59.868.527,74	56.369.719,60
II.	Wydatki	66.551.577,74	61.429.561,32
III.	Nadwyżka / Deficyt (I-II)	- 6.683.050,00	- 5.059.841,72
IV.	Finansowanie	4.249.288,00	7.700.881,21
	1.Przychody ogółem	8.983.050,00	9.730.881,21
	z tego :		
	1.1 Kredyty i pożyczki	8.144.633,00	4.500.000,00
	1.2 Nadwyżka z lat ubiegłych	0,00	0,00
	1.2.1 środki na pokrycie deficytu	0,00	0,00
	1.3 Inne źródła	838.417,00	5.230.881,21
	1.3.1 środki na pokrycie deficytu	838.417,00	0,00
	1.4 Spłata pożyczek udzielonych	0,00	0,00
	2.Rozchody ogółem z tego :	2.300.000,00	2.030.000,00
	2.1 Spłaty kredytów i pożyczek	2.300.000,00	2.030.000,00
	2.2. Udzielone pożyczki	0,00	0,00

Na plan dochodów 59.868.527,74 zł za roku uzyskano 56.369.719,60 zł, co stanowi 94,16 % wykonania rocznego planu, w tym:

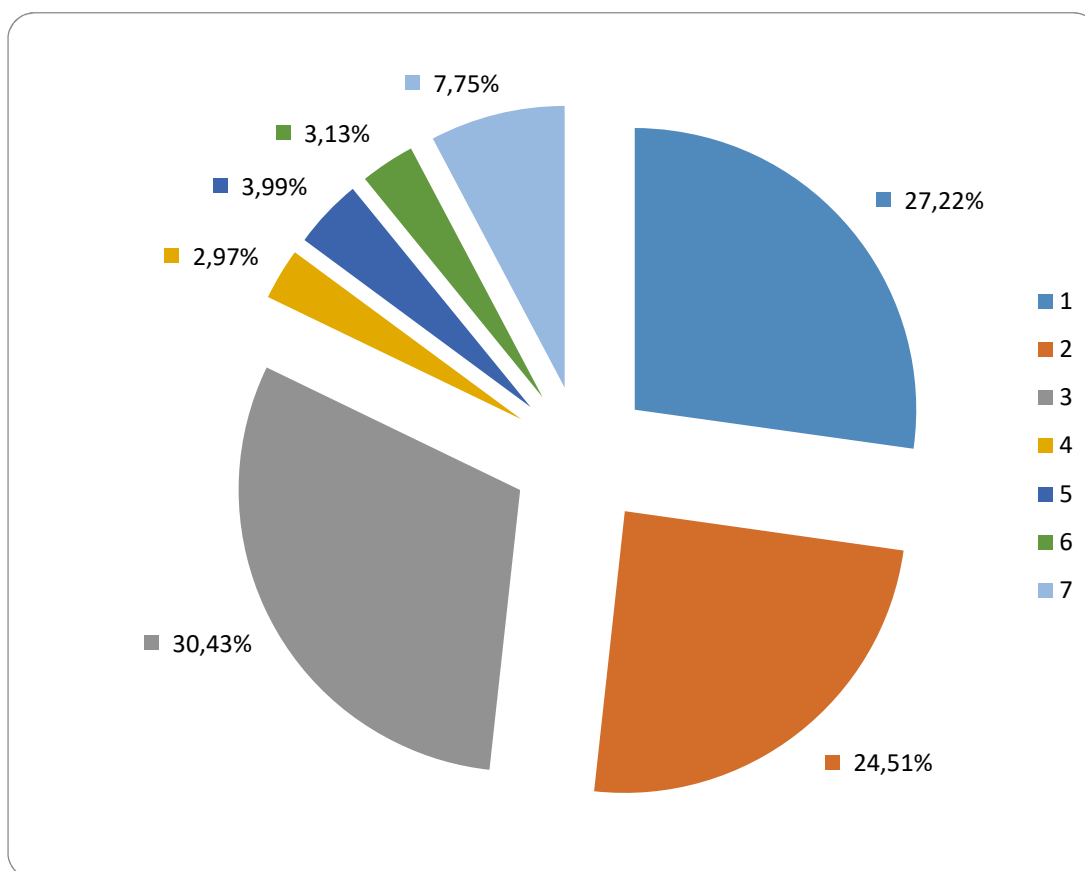
- plan dochodów bieżących 52.290.821,00 zł wykonanie 51.789.482,30 zł
(co stanowi 99,04 %),
- plan dochodów majątkowych 7.577.706,74 zł wykonanie 4.580.237,30 zł
(co stanowi 60,44 %)

Na uzyskane dochody w kwocie 56.369.716,60 zł, procentowy udział wykonania to :

1. subwencja	kwota	15.343.144,00	27,22 %
2. podstawowe dochody własne	kwota	13.816.720,94	24,51 %
3. dotacje z budżetu państwa na zadania z zakresu z adm. rząd.	kwota	17.150.296,63	30,43 %
4. dotacje z budżetu państwa na zadania własne bieżące	kwota	1.673.441,63	2,97 %
5. dotacje i środki fin. z udziałem środków Unii Europejskiej	kwota	2.250.512,60	3,99 %
6. dotacje na zadania inwestycyjne	kwota	1.765.889,86	3,13 %
7. pozostałe dochody	kwota	4.369.713,94	7,75 %

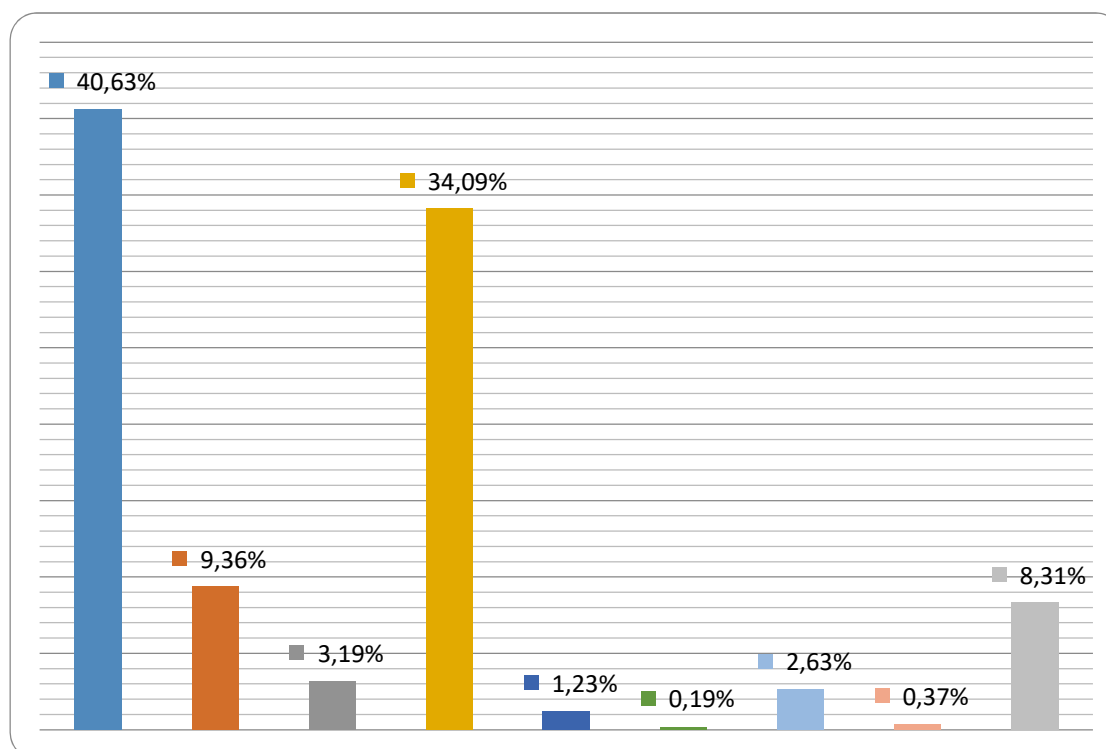
Rys. 1. Dochody gminy w 2018 r.

Podstawowe dochody własne to kwota 13.816.720,94 zł

1.	udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej oraz udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	5.613.570,23	40,63%
2.	podatek rolny	1.293.337,28	9,36%
3.	podatek leśny	441.330,74	3,19%
4.	podatek od nieruchomości	4.710.073,01	34,09%
5.	podatek od środków transportowych	169.930,38	1,23%
6.	podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej	25.910,03	0,19%
7.	podatek od czynności cywilnoprawnych	363.347,84	2,63%
8.	podatek od spadków i darowizn	51.699,07	0,37%
9.	Pozostałe, w tym : - wpływy z opłaty skarbowej, - wpływy z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi - wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu - wpływy z opłaty eksploatacyjnej, - wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jst na podstawie odrębnych ustaw (opł. adiacencka i planistyczna)	1.147.522,36 24.768,00 884.115,14 100.496,43 96.396,52 41.746,27	8,31%

Rys. 2. Dochody własne gminy w 2018 r.

Na plan wydatków budżetowych 66.551.577,74 zł wykonano 61.429.561,32 zł, co stanowi 92,30 %.

Tabela 10. Wydatki bieżące i majątkowe Gminy w 2018 r.

L.p.	Wyszczególnienie	Plan 31.12.2018 r.	Wykonanie 31.12.2018 r.
I	Wydatki ogółem, z tego:	66.551.577,74	61.429.561,32
I.1	Wydatki bieżące	51.423.359,25	49.137.349,35
I.1.1	na wynagrodzenia i składki od nich naliczone	19.015.935,40	18.455.066,82
I.1.2	związane z realizacją zadań statutowych	12.538.742,94	11.474.565,09
I.1.3	dotacje na zadania bieżące	719.000,00	715.979,95
I.1.4	świadczenia na rzecz osób fizycznych	17.713.609,82	17.503.885,98
I.1.5	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	894.892,09	566.303,43
I.1.6	Wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	85.179,00	0,00
I.1.7	wydatki bieżące na obsługę długu	456.000,00	421.548,08
II	Wydatki majątkowe	15.128.218,49	12.292.211,97
II.1	W tym na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	7.648.313,49	5.785.902,08

Ogólne wykonanie wydatków to 92,30 % planu. Plan wydatków bieżących wykonano w 95,55 %, natomiast majątkowych w 81,25 %, które stanowią 20,01 % w wykonaniu ogółem wydatków.

W trakcie roku z budżetu Gminy Człuchów udzielono następujących dotacji :

1. dotacje celowe na zadania bieżące gminy realizowane przez podmioty nienależące do sektora finansów publicznych – 370.000,00 zł;

2. dotacje celowe na zadania inwestycyjne gminy realizowane przez podmioty nienależące do sektora finansów publicznych – 96.397,44 zł;
3. dotacje celowe na zadania inwestycyjne przekazane dla jednostek należących do sektora finansów publicznych – 125.000,00 zł;
4. dotacja celowa na zadania bieżące przekazana dla jednostek należących do sektora finansów publicznych – 15.979,95 zł,
5. dotacja podmiotowa przekazana dla jednostek należących do sektora finansów publicznych – 330.000,00 zł.

Na realizację zadań z zakresu administracji rządowej otrzymano dotację celową w wysokości 17.150.296,63 zł.

Wykonanie budżetu za 2018 rok przedstawia się następująco:

- wykonane dochody	56.369.719,60 zł
- wykonane wydatki	61.429.561,32 zł

Uzyskany wynik to deficyt 5.059.841,72 zł

Gmina Człuchów w 2018 roku uregulowała zobowiązania ogółem w kwocie 2.030.000,00 zł z tytułu zaciągniętych kredytów. Spłaty rat mieściły się w granicach określonych w art. 243 ustawy o finansach publicznych. Na dzień 31 grudnia 2018 r. posiada zadłużenie z tytułu kredytów łącznie na kwotę 20.306.746,00 zł, co stanowi 36,02% wykonanych dochodów ogółem. Spłata długu została zaplanowana do roku 2026 na podstawie harmonogramów zawartych w umowach spłat zaciągniętych kredytów.

Realizacja budżetu Gminy Człuchów w roku 2018 przebiegła w sposób prawidłowy. Wykonane na koniec roku wydatki bieżące nie przekroczyły wysokości wykonanych dochodów bieżących powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 242 ust. 2 ustawy o finansach publicznych.

Szczegółowa informacja z wykonania budżetu za rok 2018 została przedstawiona w Zarządzeniu Wójta Gminy Człuchów Nr 34/2019 z dnia 27 marca 2019 roku w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania budżetu za 2018 rok.

V. Jednostki organizacyjne gminy

W Gminie Człuchów funkcjonują następujące jednostki budżetowe:

1. Urząd Gminy Człuchów,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie
3. Zakład Gospodarki Komunalnej przy Urzędzie Gminy Człuchów
4. Szkoła Podstawowa w Polnicy
5. Szkoła Podstawowa w Wierzchowie-Dworcu
6. Szkoła Podstawowa w Rychnowach
7. Szkoła Podstawowa w Stołcznie
8. Gimnazjum Gminne w Rychnowach
9. Przedszkole Samorządowe im. Jasia i Małgosi w Głędowie,
10. Przedszkole Samorządowe w Wierzchowie-Dworcu,
11. Przedszkole Samorządowe w Polnicy

Ogólne informacje o planach finansowych za 2018 r. tych jednostek obrazuje poniższa tabela.

Tabela 11. Plany budżetowe jednostek organizacyjnych gminy i ich wykonanie w 2018 r.

Nazwa jednostki	Plan wg stanu na 01.01.2018 r.		Plan wg stanu na 31.12.2018 r.		Wykonanie na 31.12.2018 r.	
	Dochody	Wydatki	Dochody	Wydatki	Dochody	Wydatki
Urząd Gminy	52.380.792,54	23.425.084,54	56.580.280,74	27.742.811,78	53.278.964,42	23.408.104,91
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	35.000,00	17.173.300,00	35.000,00	18.640.843,00	22.489,93	18.445.761,47
Zakład Gospodarki Komunalnej przy Urzędzie Gminy	2.612.000,00	6.105.450,00	2.660.000,00	6.343.050,00	2.540.960,05	6.154.274,87
Szkoła Podstawowa w Polnicy	70.050,00	1.936.051,00	70.050,00	1.993.077,25	57.111,20	1.918.217,82
Szkoła Podstawowa w Wierzchowie-Dworcu	80.020,00	2.854.052,00	114.299,00	3.024.847,25	93.830,12	2.973.034,00
Szkoła Podstawowa w Rychnowach	135.050,00	2.970.652,00	189.872,00	3.098.642,96	177.980,87	3.038.641,67
Szkoła Podstawowa w Stołcznie	72.550,00	1.738.508,00	90.550,00	1.763.736,25	79.800,07	1.642.994,12

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

Gimnazjum Gminne w Rychnowach	15.150,00	2.795.372,00	25.646,00	2.652.646,25	18.557,74	2.607.251,91
Przedszkole Samorządowe im. Jasia i Małgosi w Głędowie	42.730,00	434.465,00	61.730,00	506.135,00	60.408,94	487.950,08
Przedszkole Samorządowe w Wierzchowie Dw.	50,00	292.680,00	50,00	312.140,00	14,33	288.610,40
Przedszkole Samorządowe w Polnicy	36.050,00	380.758,00	41.050,00	473.648,00	39.601,93	464.720,07
RAZEM	55.479.442,54	60.106.372,54	59.868.527,74	66.551.577,74	56.369.719,60	61.429.561,32

Gmina Człuchów posiada samodzielną instytucję kultury wpisaną do rejestru kultury prowadzonego przez gminę, tj. Gminną Bibliotekę Publiczną w Polnicy.

Tabela 12. Plan budżetowy instytucji kultury w 2018 r.

Nazwa jednostki	Plan wg stanu na 01.01.2018 r.		Plan wg stanu na 31.12.2018 r.		Wykonanie na 31.12.2018 r.	
	Dochody	Wydatki	Dochody	Wydatki	Dochody	Wydatki
Gminna Biblioteka Publiczna w Polnicy	330.336,02	330.336,02	330.341,45	330.341,45	338.643,99	338.322,54

Jednostki organizacyjne gminy realizowały powierzone im zadania w oparciu o otrzymywane środki finansowe z budżetu gminy oraz dotacje z budżetu państwa.

VI. Efekty działań prowadzonych w 2018 roku

Cele i zadania ujęte w obowiązujących w politykach, planach, programach i strategiach gminy Człuchów mają odzwierciedlenie w budżecie gminy 2018 r.

VI.1. Gospodarowanie mieniem komunalnym

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, mienie komunalne to własność i inne prawa majątkowe należące do poszczególnych gmin i ich związków oraz mienie innych gminnych osób prawnych, w tym przedsiębiorstw.

Stan mienia komunalnego gminy Człuchów na dzień 01 stycznia 2018 r. przedstawiał się następująco:

Grunty komunalne

Własnością gminy jest 848,64 ha gruntów o wartości 93 970 491,19 zł. Ich zagospodarowanie przedstawia się następująco:

- grunty w dzierżawie 59,72 ha,
- grunty w bezpośrednim władaniu Gminy 125,05 ha - są to tereny z przeznaczeniem pod zabudowę,
- grunty oddane w wieczyste użytkowanie 16,91 ha,
- grunty w administrowaniu Zakładu Gospodarki Komunalnej przy Urzędzie Gminy - łącznie 646,96 ha. Są to tereny zabudowane oraz niezabudowane, drogi, boiska sportowe, place zabaw, cmentarze, świetlice wraz z przyległymi terenami, przepompownie ścieków, stacja transformatorowa.

Obiekty komunalne

- budynki mieszkalne - 29 obiekty, o wartości - 716 499,09 zł,
- lokale mieszkalne - 36 obiekty, o wartości - 1 595 580,86 zł,
- budynki gospodarcze - 54 obiekty, o wartości - 126 152,69 zł,
- obiekty szkolne - 12 obiektów (+ łącznik) o wartości - 10 980 344,42 zł,
- przedszkola - 2 obiekty, o wartości - 48 686,26 zł,
- świetlice- 23 obiekty, o wartości - 4 685 983,89 zł,
- remizy strażackie - 11 obiektów, o wartości - 84 225,01 zł,
- biblioteki - 1 obiekt, o wartości - 52 593,00 zł,
- obiekty sportowe - 5 obiektów, o wartości - 17 382 270,39 zł,
- budynki administracji - 3 obiekty, o wartości - 1 149 655,62 zł.

Budowle

- sieć wodociągowa rozdzielcza (bez przyłączy) – 196,97 km + 17 obiektów hydroforni o wartości 9 121 358,28 zł,
- zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej – 149,64 km + przepompownie o wartości 28 852 584,47 zł.

Infrastruktura drogowa:

- drogi publiczne o łącznej długości 130,91 km: w tym 9,13 km dróg o nawierzchni bitumicznej, 7,98 km dróg o nawierzchni z kostki betonowej, 3,3 km dróg o nawierzchni z brukowca , 2,55 km o nawierzchni tłuczniowej oraz 107,95 km dróg o nawierzchni gruntowej.

W trakcie roku 2018 r. Gmina nabyła prawo własności:

- w drodze komunalizacji do 4 działek pow. 5,46 ha (Jęczniki Wielkie - drogi),
- odpłatnie do 4 działek pow. 0,0466 ha (Głędowo - ścieżka pieszo rowerowa),
- w drodze darowizny do 3 działek pow. 0,8145 ha (2x Kołdowo – drogi wewnętrzne, Nieżywiec – droga),
- nieodpłatnie do 7 działek pow. 2,4691 ha (4x Jęczniki Wielkie – ścieżka pieszo rowerowa, Wierzchowo-Dworzec i Kiełpin – pod budowę boiska sportowego wraz z placem zabaw, Bukowo Człuchowskie – droga dojazdowa).

Ponadto:

- w drodze przetargu sprzedano 19 działek o łącznej pow. 2,1157 ha z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniową w obrębie Kiełpin;
- dokonano zamiany gruntów: działkę nr 193/1 o pow. 0,0449 ha, obręb Chrzastowo, będącą własnością Gminy zamieniono na działkę nr 194/5 o pow. 0,0046ha w obrębie Chrzastowo, której właścicielem była osoba fizyczna, w związku z koniecznością poszerzenia drogi gminnej. Zamiany dokonano za dopłatą (różnica w powierzchniach: 0,0403 ha).
- z mocy prawa przeszły na rzecz Zarządu Województwa Pomorskiego, w związku z przebudową drogi powiatowej nr 188:
  - 11 działek o łącznej pow. 0,0921 ha w obrębie Dębica,
  - 14 działek o łącznej pow. 0,0283 ha w obrębie Mosiny.

W wyniku powyższych działań powierzchnia gruntów komunalnych gminy uległa zwiększeniu o **6,5138 ha**.

Na koniec roku 2018 stan dóbr gminnych kształtował się następująco:

Grunty komunalne ogółem 855,15 ha o wartości 94 636 191,49 zł, w tym:

- w dzierżawie 66,98 ha,
- w bezpośrednim władaniu Gminy 122,94 ha - tereny przeznaczone pod zabudowę,
- oddane w wieczyste użytkowanie 16,91 ha,
- grunty w administrowaniu Zakładu Gospodarki Komunalnej przy Urzędzie Gminy - łącznie 648,32 ha. Są to tereny zabudowane oraz niezabudowane, drogi, boiska sportowe, place zabaw, cmentarze, świetlice wraz z przyległymi terenami, przepompownie ścieków, stacja transformatorowa.

Obiekty komunalne:

- budynki mieszkalne - 30 obiektów o wartości – 2 914 376,84 zł,
- lokale mieszkalne - 36 obiektów o wartości - 1 595 580,86 zł,
- budynki gospodarcze - 54 obiekty o wartości - 126 152,69 zł,
- obiekty szkolne - 12 obiektów (+łącznik) o wartości - 10 980 344,42 zł,
- przedszkola - 2 obiekty o wartości - 48 696,26 zł,
- świetlica - 23 obiekty o wartości - 4 685 983,89 zł,
- remizy strażackie - 11 obiektów o wartości – 136 526,21 zł,
- biblioteki - 1 obiekt o wartości – 52 593,00 zł,
- obiekty sportowe - 5 obiektów o wartości - 17 382 270,39 zł,
- budynki administracji - 3 obiekty o wartości – 1 149 655,62 zł.

Budowle:

- sieć wodociągowa rozdzielcza (bez przyłączy) – 201,97 km + 17 hydroforni o wartości 9 668 349,49 zł,
- zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej – 158,78 km + przepompownie o wartości 33 520 066,50 zł.

Infrastruktura drogowa:

- drogi publiczne o łącznej długości 130,91 km: w tym 9,13 km dróg o nawierzchni bitumicznej, 7,98 km dróg o nawierzchni z kostki betonowej, 3,3 km dróg o nawierzchni z brukowca, 2,55 km o nawierzchni tłuczniowej oraz 107,95 km dróg o nawierzchni gruntowej.

Zarządzając majątkiem gminy, tytułem wykonywania prawa własności, uzyskano dochód w kwotach:

- 1) Wpływy ze sprzedaży mienia – 862 404,42 zł, tj.:
  - spłata ratalna – 1 600,72 zł,
  - sprzedaż działek budowlanych – 855 291,50 zł,
  - dopłaty w wyniku zamiany – 5.512,20 zł.
- 2) Wpływy z tytułu gospodarowania mieniem:
  - dzierżawa gruntów komunalnych (w tym ogrody) – 66 562,00 zł,
  - wieczyste użytkowanie – 13 622,77 zł,
  - opłata adiacencka – 41 746,27 zł,
  - czynsz najmu lokali i mieszkań – 313 152,35 zł,
  - sprzedaż wody – 956 847,63 zł,
  - dzierżawa obwodów łowieckich – 24 227,71 zł,
  - sprzedaż miejsca do pochówku na cmentarzach – 16 240,00 zł,
  - wynajem świetlic wiejskich – 9 900,00 zł,
  - gospodarka ściekowa – 1 188 076,25 zł,
  - bezumowne korzystanie z lokali mieszkalnych (w związku z wypowiedzeniem umowy najmu przez ZGK, zagrożenie eksmisją) – 12 718,73 zł,
  - opłata eksploatacyjna – 96.396,52 zł.

VI.2. Działalność inwestycyjna gminy

Plan zadań inwestycyjnych Gminy Człuchów za 2018r. wynosił **15 128 218,49 zł**, wydatkowano **12 292 211,97 zł**, co stanowi **81,25%** wykonania planu. W stosunku do ogólnych wydatków budżetowych wykonanie zadań inwestycyjnych wynosi 20,01%.

1. Rozbudowa sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej

Na realizację zadania w 2018 roku wydatkowano **288 997,78 zł** na:

- budowę sieci wodociągowej w Dębnicy	-142 291,82 zł
- budowę sieci wodociągowej w Wierzchowie Dworcu	- 14 619,51 zł
- budowę sieci wodociągowej w Kiełpiniek	- 25 000,00 zł
- budowę sieci wodociągowej w Piaskowie	- 56.656,99 zł
- przebudowa sieci wodociągowej w Sieroczynie	- 15 000,00 zł
- przebudowa sieci kanalizacyjnej w Dębnicy	- 35 429, 46 zł

L.p.	Nazwa elementu	J.M.	Ilość
	Dębница		
1	Sieć wodociągowa PE 100 PN10 ϕ 90 mm	m	1 675,50
2	Sieć wodociągowa PE 100 PN10 ϕ 63 mm	m	158,80
3	Przyłącze wodociągowe PE 100 PN10 ϕ 40 mm	m	40,00
	Wierzchowo Dworzec		
1	Sieć wodociągowa PE 100 PN10 ϕ 90 mm	m	222,0
	Piaskowo		
1	Sieć wodociągowa PE 100 PN10 ϕ 110 mm	m	375,50
2	Sieć wodociągowa PE 100 PN 10 ϕ 90 mm		229,00
3	Sieć wodociągowa PE 100 PN 10 ϕ 40 mm		23,10
	Kiełpiniek		
1	Sieć wodociągowa PE 100 PN10 ϕ 63 mm	m	115,00
2	Sieć kanalizacji sanitarnej PVC 200	m	89,25

2. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Sieroczyn

Na realizację zadania w 2018r. wydatkowano **2 638 205,24 zł**, w ramach zadania zrealizowano:

L.p.	Nazwa elementu	J.M.	Ilość
1	Rurociąg tł. PEHD PN10 ϕ 110 mm	m	1 185,00
2	Rurociąg tł. PEHD PN10 ϕ 63 mm	m	126,0
3	Rurociąg graw. PVC ϕ 200 mm	m	2 480,0
4	Przykanaliki PVC ϕ 160 mm	m	753,00
5	Przydomowa przepom. ścieków	szt.	1 szt
6	Przepompownia ścieków z zasilaniem	szt	3 szt;

3. Budowa kanalizacji sanitarnej oraz sieci wodociągowej na terenie miejscowości Mosiny

Na realizację zadania w 2018 r. wydatkowano **2 042 871,92 zł**, w ramach zadania zrealizowano:

L.p.	Nazwa elementu	J.M.	Ilość
1	Rurociąg tł. PEHD PN10 ϕ 110 mm - 2691,4m	m	2691,40
2	Rurociąg tł. PEHD PN10 ϕ 90mm	m	363,20
3	Rurociąg tł. PEHD PN10 ϕ 63 mm	m	112,7
4	Rurociąg graw. PVC ϕ 200 mm	m	1963,30
5	Rurociąg graw. PVC ϕ 160 mm	m	129,60
6	Przykanaliki PVC ϕ 160 mm	m	1076,00
7	Przydomowa przepom. ścieków	szt.	2
8	Przepompownia ścieków z zasilaniem	szt	1
9	Tłocznia ścieków z zasilaniem	Szt.	1
10	Sieć wodociągowa PE 100 PN10 ϕ 110 mm	m	2 227,0
11	Przyłącza wodociągowe PE 100 PN 10 ϕ 90 mm	m	298,6

4. Dofinansowanie budowy lub modernizacji indywidualnych ujęć wody

W 2018r. nie wydatkowano środków finansowych na realizację tego zadania z uwagi na brak złożonych wniosków o dofinansowanie.

5. Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębie geodezyjnym Barkowo

Na realizację zadania wydatkowano **806 318,45 zł**, zakres obejmował wykonanie:

L.p.	Nazwa elementu	JM	Ilość
1	Droga z płyt betonowych typ JOMB o szer. 5m	mb	1 937,50

6. Dofinansowanie budowy ścieżki pieszo - rowerowej do miejscowości Sieroczyn wraz z infrastrukturą towarzyszącą

W 2018r. na realizację zadania wydatkowano **100 000,00 zł**. Wykonano odcinek ścieżki z kostki betonowej w ciągu drogi powiatowej od o długości 211 m i szerokości 3,0 m. Inwestycja realizowana wspólnie z Gminą Miejską Człuchów oraz Powiatem Człuchowskim.

7. Remont wiaduktu w Jaromierzu

W 2018 roku wydatkowo **53 874,00 zł** z przeznaczeniem na opracowanie dokumentacji projektowej remontu wiaduktu nad linią kolejową nr 210 w ciągu drogi gminnej nr 236029G w miejscowości Jaromierz.

8. Budowa chodnika w Dobojewie

Za kwotę **44 000,00 zł** wykonano dokumentację projektową budowy chodnika. Zakres projektu obejmuje odcinek 500 m chodnika z kostki betonowej wzdłuż drogi krajowej nr 25 w miejscowości Dobojewo Osada.

9. Przebudowa dróg wewnętrznych

Na realizację zadania w 2018r. wydatkowano **386 938,79 zł**. Zakres rzeczowy obejmuje wykonanie:

L.p.	Nazwa elementu	JM	Ilość
1	Droga o nawierzchni z kostki brukowej gr. 8 cm w Brzeźno.	mb	426
2	Wykonanie zjazdu z drogi wewnętrznej w Bukowie	kpl	1

10. Budowa budynku socjalnego

W 2018r. wydatkowano **1 953 758,87zł** na realizację zadania. Wybudowano budynek socjalny wielorodzinny (14 lokali mieszkalnych) wraz z przyłączami i zagospodarowaniem terenu. Parametry techniczne budynku:

- powierzchnia zabudowy - 455,94 m²
- powierzchnia użytkowa - 1 141,72 m²
- kubatura - 3 884,60 m³.

11. Wykup nieruchomości

W 2018r. wydatkowano **36 056,34 zł** na realizację zadania wykupując grunty pod realizację ścieżki pieszo – rowerowej do miejscowości Sieroczyn.

12. Remont remizy strażackiej w Biskupnicy.

Na realizację zadania wydatkowano kwotę 52 301,20 zł. W ramach zadania wykonano remont ogólno-budowlany remizy oraz instalację centralnego ogrzewania zasilaną z istniejącej kotłowni przy budynku Szkoły Podstawowej.

13. Remont remizy strażackiej w Mosinach (projekt)

W 2018r. nie wydatkowano środków finansowych na realizację zadania. Trwają prace projektowe.

14. Dofinansowanie zakupu motopompy dla OSP w Mosinach

Na realizację zadania w wydatkowano **18 200,00 zł**. Zakupiono motopompę pożarniczą TOHATSU M 16/8.

15. Budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Rychnowach

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **1 938 321,81 zł**. Wykonano I etap budowy, tj. fundamenty oraz ściany zewnętrzne. W ramach zadania powstanie budynek użyteczności publicznej wolnostojący, niepodpiwniczony dwukondygnacyjny o następujących parametrach.

Dane techniczne budynku:

- proj. powierzchnia zabudowy: 1760,11 m²;
- proj. powierzchnia użytkowa: 2198,22 m²;
- proj. długość 57,55 m;
- proj. szerokość 32,28 m
- proj. kubatura: 24.563,05 m³;
- max. wysokość budynku: 11,22 m;

16. Remont pieca c.o.

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **12 067,74 zł**. Zadanie realizowane było przez jednostkę organizacyjną - Szkołę Podstawową w Wierzchowie Dworcu. Zakres zadania obejmował remont jednego z istniejących pieców na słomę.

17. Wymiana pieca c.o. w Szkole Podstawowej w Wierzchowie Dworcu

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **108 765,20 zł**. W ramach zadania zakupiono i zamontowano kocioł na słomę Ekopal RM 02 o mocy 400 kW.

18. Zakup ciągnika

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **90 000,00 zł**. Zadanie realizowane było przez Szkołę Podstawową w Wierzchowie Dworcu. Zakupiono ciągnik z ładowaczem czołowym do obsługi kotłowni na słomę. W sezonie zimowych ciągnik jest wykorzystywany do odśnieżania oraz innych koniecznych prac przy szkole.

19. Zakup przyczepy

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **7 000,00 zł**. Zadanie realizowane było przez jednostkę budżetową Szkołę Podstawową w Rychnowach. Przyczepa wykorzystywana jest do transportu sprasowanej słomy do kotłowni.

20. Remont kotłowni

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **143 495,93 zł**. Zakres obejmował remont części kotłowni w Wierzchowie Dworcu zniszczonej w wyniku pożaru.

Wykonano:

- wymianę instalacji elektrycznej,
- wymianę stolarki okiennej,
- wymianę tynków oraz malowanie.

21. Zakup laptopa

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **3 899,00 zł**. Zadanie realizowane było przez jednostkę budżetową Szkołę Podstawową w Rychnowach.

22. Budowa przedszkola w Wierzchowie

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **189 337,48 zł**. Wykonano stan zerowy budynku (fundamenty) . Jest to I etap robót w wyniku których powstanie budynek o parametrach:

- proj. powierzchnia zabudowy: 895,43 m²;
- proj. powierzchnia netto: 787,75 m²;
- proj. powierzchnia użytkowa: 787,75 m²;
- proj. kubatura: 5399,76 m³;
- max. wysokość budynku: 7,60 m;
- liczba kondygnacji nadziemnych: 1;
- liczba kondygnacji podziemnych: 0;
- technologia: tradycyjna;

23. Zakup autobusu szkolnego

Za kwotę **110 416,00 zł** zakupiono autobus marki RENAULT typ Ponticelli 2 rok produkcji 2004. Autobus posiada 40 miejsc siedzących i 20 stojących.

24. Dofinansowanie zakupu kolonoskopu i gastrokopu

Przekazano dotację celową w wysokości 25 000,00 zł. na rzecz Starostwa Powiatowego w Człuchowie na zakup sprzętu medycznego wykorzystywanego przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Człuchowie.

25. Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na realizację zadania w wydatkowano **35 916,14 zł**. Dofinansowano budowę 12 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków.

26. Zakup pomp do przepompowni ścieków

Na realizację w 2018 roku zadania wydatkowano **7 650,00 zł**. Zadanie realizowane było przez jednostkę budżetową Zakład Gospodarki Komunalnej.

27. Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych w Gminie Miejskiej Człuchów i Gminie Człuchów

Na realizację zadania w 2018 roku wydatkowano **1 104 824,92 zł**. W ramach modernizacji wymieniono 900 opraw oświetleniowych sodowych na terenie całej Gminy, na nowe energooszczędne w technologii LED.

28. Dofinansowanie prac związanych z modernizacją źródeł energii ciepłej na terenie Gminy Człuchów w ramach konkursu "Czyste powietrze Pomorza (edycja 2017)"

Na realizację zadania w 2018 roku przeznaczono **42 281,30 zł**. Dotację na prace związane z modernizacją źródła energii ciepłej otrzymało 10 osób.

29. Dotacja na wykonanie prac konserwatorskich, remontowych i budowlanych w kościele filialnym w Kiełpinie

W 2018r. nie wydatkowano środków finansowych na realizację zadania.

30. Budowa obiektu małej architektury - siłownia zewnętrzna w miejscowości Kołdowo

W ramach zadania w 2018 roku wydatkowo **51 713,80 zł**. Wybudowano siłownię zewnętrzną, którą wyposażono w następujące urządzenia: wioślarz, twister/wahadło, wyciąg górny/wyciskanie siedząc, orbitrek, drabinka/podciąganie nóg, biegacz, stół do gry w szachy, stół do gry w ping ponga, ławki, kosz na śmieci, stojak na rowery, regulamin.

Zestawienie planowanych wydatków do rzeczywiście poniesionych na realizację zadań inwestycyjnych w 2018 roku przedstawia tabela poniżej.

Tabela 13. Zadania inwestycyjne zrealizowane w 2018 r.

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Planowane wydatki w budżecie gminy	Poniesione wydatki
1	5	7	8
1	Rozbudowa sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej	367 700,00	288 997,78
2	Budowa kanalizacji sanitarnej oraz sieci wodociągowej na terenie miejscowości Mosiny	1 055 346,00	1 055 346,00
		1 454 662,25	987 525,92
3	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Sieroczyn	2 462 077,64	2 237 245,12
		1 004 483,56	400 960,12
4	Dofinansowanie budowy lub modernizacji indywidualnych ujęć wody	23 000,00	0,00
5	Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębie geodezyjnym Barkowo	810 000,00	806 318,45
6	Dofinansowanie budowy ścieżki pieszo - rowerowej do miejscowości Sieroczyn wraz z infrastrukturą towarzyszącą	100 000,00	100 000,00
7	Remont wiaduktu w Jaromierzu	60 000,00	53 874,00
8	Budowa chodnika w Dobojewie	44 000,00	44 000,00
9	Przebudowa dróg wewnętrznych	392 000,00	386 938,79
10	Budowa budynku socjalnego	1 975 000,00	1 953 758,87
11	Wykup nieruchomości	80 000,00	36 056,34
12	Remont remizy strażackiej w Biskupnicy	52 400,00	52 301,20
13	Remont remizy strażackiej w Mosinach (projekt)	10 000,00	0,00
14	Dofinansowanie zakupu motopompy dla OSP w Mosinach	18 200,00	18 200,00
15	Budowa hali sportowej przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Rychnowach	2 650 000,00	1 938 321,87
16	Remont pieca c.o.	12 100,00	12 067,74
17	Wymiana pieca c.o. w Szkole Podstawowej w Wierzchowie Dworcu	115 000,00	108 765,20
18	Zakup ciągnika	90 000,00	90 000,00
19	Zakup przyczepy	7 000,00	7 000,00

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

20	Remont kotłowni	147 000,00	143 495,93
21	Zakup laptopa	3 899,00	3 899,00
22	Budowa przedszkola w Wierzchowie	190 000,00	189 337,48
23	Zakup autobusu szkolnego	115 000,00	110 416,00
24	Dofinansowanie zakupu kolonoskopu i gastrokopu	25 000,00	25 000,00
25	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	40 000,00	35 916,14
26	Zakup pomp do przepompowni ścieków	8 000,00	7 650,00
27	Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na energooszczędne w ciągach komunikacyjnych i ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych w Gminie Miejskiej Człuchów i Gminie Człuchów	1 363 290,04	919 072,63
		308 454,00	185 752,29
28	Dofinansowanie prac związanych z modernizacją źródeł energii cieplnej na terenie Gminy Człuchów w ramach konkursu "Czyste powietrze Pomorza (edycja 2017)"	74 606,00	42 281,30
29	Dotacja na wykonanie prac konserwatorskich, remontowych i budowlanych w kościele filialnym w Kiełpinie	10 000,00	0,00
30	Budowa obiektu małej architektury - siłownia zewnętrzna w miejscowości Kołdowo	60 000,00	51 713,80
Ogółem		15 128 218,49	12 292211,97

Różnica między planowanymi a poniesionymi wydatkami na realizację zadań inwestycyjnych wynika z niższych kosztów wykonania zadań oraz niewykorzystanej dotacji na remont kościoła w Kiełpinie.

VI.3. Gospodarka komunalna

Gospodarka komunalna gminy obejmuje w szczególności zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.

Mieszkania i budynki komunalne

Na początku roku 2018 r. na mieszkanie komunalne gminy oczekiwało 86 osób, zaś na koniec roku lista oczekujących na mieszkanie wrosła do 95 osób.

W 2018 r. został oddany do użytku nowy budynek socjalny w Bukowie Człuchowskim, w którym znajduje się 14 mieszkań o łącznej powierzchni 585,94 m².

Zasady przyznawania wolnych mieszkań odbyły się zgodnie z kryteriami zawartymi w uchwale Nr XII/78/11 z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Człuchów. Decyzje o przydziale podejmował Wójt w oparciu o opinię Społecznej Komisji Mieszkaniowej. W 2018 r. sporządzono razem 17 umów najmu na lokale mieszkalne, w tym 11 na lokale socjalne.

W 2018 r. przeprowadzono remont w 13 mieszkaniach komunalnych - Barkowo 20/1, Kołdowo 43/2, Kujanki 10/2, Zagórki 3, Mosiny 26, Wierzchowo 3/4, Sieroczyn 29/4, Kujanki 5/2, Kujanki 8/1, Rychnowy 6/2, Sieroczyn 29/4, Gębarzewo 10/8, Wierzchowo-Dworzec 3/6. Prace naprawcze dotyczyły m.in. wykonania podłóg, izolacji przeciwwilgociowej, wymiany drzwi zewnętrznych, robót elektrycznych, napraw tynkarskich, robót malarskich oraz innych prac naprawczych i konserwatorskich. Remont generalny przeprowadzono w mieszkaniu w Barkowie 20/1 i Kujankach 10/2.

Prace remontowe prowadzone były też na budynkach komunalnych w Chrząstowie 44, Wierzchowie 22, Sieroczynie 29, Dębnicy 61 oraz w Człuchowie ul. Szczecińska 17, m.in. w zakresie robót dekarских, wymiany dachu, wykonania tynków, wymiany drzwi wejściowych. W Mosinach 18 wykonano remont generalny budynku.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

W 2018 r. wykonano prace naprawcze na sieci wodociągowej i hydroforniach: w Gębarzewie, Barkowie, Polnicy, Kołdowie, Mosinach, Kiełpinku, Zagórkach, Nieżywięciu, Krępsku, Polnicy, Kiełpinie, Bukowie, Nowosiólkach, Biskupnicy, Brzeźnie Kołdowie, Sieroczynie, m.in. były to interwencje związane z: wymianą głowic, zaworów,

uszczerek, montaż hydrantu podziemnego, malowanie hydroforni i urządzeń. Dokonywano też wymiany wodomierzy.

W zakresie utrzymania sieci kanalizacyjnej prace naprawcze prowadzone były na przepompowni: w Płonicy, Dębnicy, Rychnowach, Piaskowie, Wierzchowie, Wierzchowie P1, Bukowie, Polnicy, Polnicy P2, Kołdowie, Kołdowie P9, Kołdowie Preskan, Głędowie, Rychnowach (Przylesie), Krzyżankach, Czarnoszycach, Kiełpinku, Jęcznikach Małych, Kiełpinie, Płonicy. Naprawy dotyczyły m.in. naprawy pomp ściekowych (Polnica, Wierzchowo, Kołdowo) oraz wymiany zasilaczy, bezpieczników, żarników, styczników, czujników, itp.

Świetlice wiejskie

W 2018 r. prowadzone były prace przy 12 świetlicach wiejskich. W Mosinach dobudowano nowe pomieszczenie kuchenne do istniejącej części budynku po wcześniejszej rozbiórce pomieszczenia magazynowego, natomiast w Biskupnicy wykonano roboty elektryczne, malarskie i wykończeniowe. W pozostałych 10 świetlicach, tj. w Biskupnicy, Chrząstówku, Polnicy, Sieroczynie, Głędowie, Bukowie, Kołdowie, Jaromierzu, Jęcznikach Wielkich, Płonicy i Barkowie prowadzone były roboty malarskie lub naprawcze.

W 2018 r. sporządzono 112 umów na wynajem świetlic wiejskich.

Palce zabaw

W 2018 r. pracami konserwacyjnymi i naprawczymi objęte zostały place zabaw w Gębarzewie, Bukowie, Krzyżankach, Głędowie, Polnicy, Czarnoszycach i Kołdowie. Prace te obejmowały m.in. wymianę zużytych elementów, malowanie elementów drewnianych, wykonania nowych umocowań.

Cmentarze komunalne

W minionym roku prace porządkowe na cmentarzach komunalnych prowadzone były w następującym zakresie: w Polnicy zamontowano nową bramę wjazdową i wykonano chodnik w obrębie cmentarza, w Chrząstowie i Głędowie dokonano wycinki drzew, natomiast w Barkowie naprawiono ogrodzenie. W obrębie wszystkich cmentarzy prowadzone było koszenie terenów zielonych.

VI.4. Ochrona środowiska

Ochrona środowiska jest zagadnieniem wielokierunkowym, a jej problemy występują we wszystkich dziedzinach działalności społeczno-gospodarczej, gmina ma więc obowiązek tworzenia optymalnych warunków ochrony środowiska. Wynika on też z misji i wizji gminy na jaką wskazują przyjęte programy i strategie.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Gmina jest ustawowo zobowiązana do objęcia wszystkich właścicieli nieruchomości na swoim terenie systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Uchwałą Rady Gminy Człuchów nr XXXVIII/252/13 z dnia 28.05.2013 r. zawarto porozumienie komunalne pomiędzy Gminą Człuchów, a Gminą Miejską Człuchów w sprawie określenia zasad wspólnej realizacji zadania polegającego na utworzeniu i prowadzeniu punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych dla miasta i gminy Człuchów w granicach zamkniętego składowiska odpadów w Kiełpinie.

Dostarczane do punktu odpady to w przeważającej części odpady budowlane, zielone z pielęgnacji ogrodów, zużyte meble i sprzęt AGD. Odpady te były magazynowane i transportowane do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Nowym Dworze, w której nastąpiło ich zagospodarowanie.

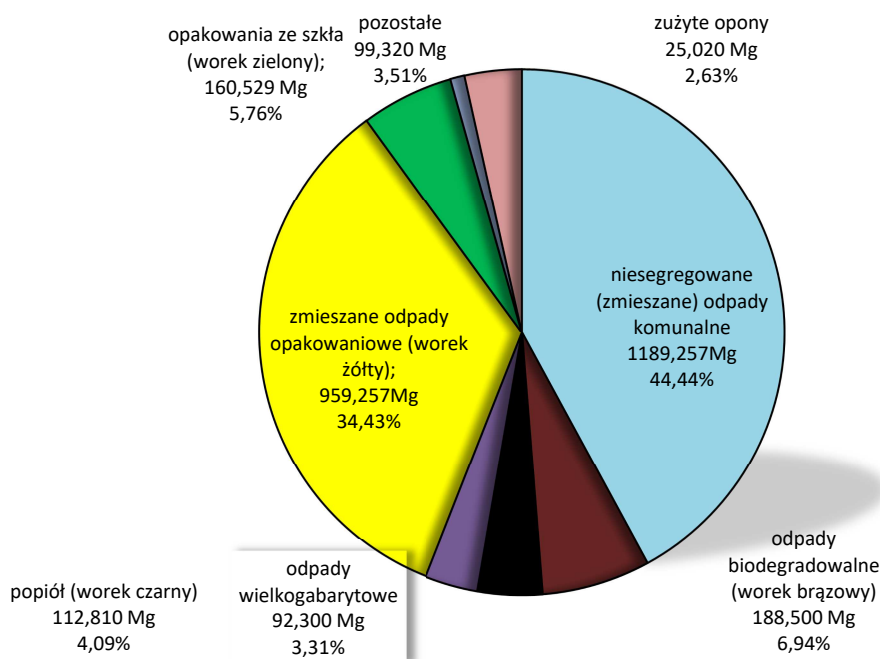
Zakład Zagospodarowania Odpadów w Nowym Dworze jest spółką samorządową powołaną do gospodarowania odpadami w imieniu i na rzecz samorządów tworzących spółkę. Dostarczane w roku 2018 odpady przyjmowane były wg cen ustalonych uchwałą 137 nr 3/2017 z dnia 21 grudnia 2017 r. Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Zagospodarowania Odpadów Nowy Dwór Sp. z o.o.

Tabela 13. Ilości odpadów komunalnych z obszaru Gminy Człuchów odebranych od właścicieli nieruchomości wg kodów odpadów dostarczonych do ZZO

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg]
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 189,257
20 01 99 BIO	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (bio)	188,500
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach - sposób zagospodarowania odpadów - odbieranie	58,530

20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach – sposób zagospodarowania odpadów – D5 (składowanie na składowisku)	112,810
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	92,300
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	21,440
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	959,257
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	6,980
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	10,430
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23, 20 01 35	1,940
15 01 07	Opakowania ze szkła	160,529
16 01 03	Zużyte opony	25,020
SUMA:		2 826,993

Rys. 3. Udział poszczególnych rodzajów odpadów w łącznej masie odpadów komunalnych dostarczonych do ZZO:

Ogółem w 2018 r. od mieszkańców gminy zebrano 2 827 ton odpadów komunalnych. Wydatki Gminy Człuchów poniesione na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami w 2018 r. wyniosły 1 157 097,92 zł. Największe koszty systemu gospodarki odpadami w Gminie Człuchów związane są z odbieraniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych – 601 236,00 zł (usługa firmy Sanikont-bis) oraz

koszt zagospodarowania odpadów komunalnych (ZZO Nowy Dwór) – 373 294,35 zł.

Tabela 14. Zestawienie kosztów systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

L.p.	Zadanie	Poniesiony koszt w 2018 r.
1.	Zagospodarowanie odpadów komunalnych – faktycznie poniesione wydatki na zagospodarowanie w ZZO Nowy Dwór sp. z o.o. odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości, które zamieszkują mieszkańcy Gminy Człuchów	373 294,35 zł
2.	Odbieranie i transport odpadów komunalnych na podstawie zawartej umowy z firmą SANIKONT-BIS – umowa zawarta 04.09.2017 r. na okres od 01.10.2017 r. do 31.12.2020 r.	601 236,00 zł
3.	Prowadzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	61 824,18 zł
4.	Obsługa administracyjna systemu	108 737,93 zł
5.	Działania informacyjne (wydruk harmonogramu odbioru odpadów komunalnych i wielkogabarytowych)	1 931,10 zł
6.	Pozostałe koszty: - prowizje inkasentów	10 074,36 zł

Tabela 15. Osiągnięte poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenie składowania ilości odpadów ulegających biodegradacji

L.p.	Wymagane do osiągnięcia poziomy wg Rozporządzeń*	Wskaźnik z rozporządzeń* na 2018	Osiągnięty przez Gminę wskaźnik
1	osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych <i>ulegających biodegradacji</i> kierowanych do składowania	≤ 40 %	14 %
2	poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: <i>papierni, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy</i>	≥ 30 %	31 %
3	poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne <i>odpadów budowlanych i rozbiórkowych z odebranych z obszaru gminy odpadów komunalnych</i>	≥ 50 %	30 %

* Dotyczy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r., poz. 2412) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2167)

Ww. wskaźniki uzyskano przy objęciu odbiorem odpadów komunalnych mieszkańców w liczbie 8.890 (według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. złożonych deklaracji). Poziom ograniczenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania został osiągnięty. Wymagany poziom wynosi poniżej 40%.

Wskaźnik dotyczący poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: *papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy* został osiągnięty i wyniósł 31 %, przy wymaganych min. 30%, co w dalszej perspektywie czasowej pozwala optymistycznie spojrzeć na selektywną zbiórkę wybranych frakcji na terenie Gminy Człuchów.

Jeżeli chodzi o wskaźnik osiągniętego poziomu recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych, to nie został on osiągnięty i wyniósł 30 %, przy wymaganych 50,0%.

Budowa i finansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków

Zgodnie z uchwałą nr VIII/75/15 Rady Gminy Człuchów z dnia 5 sierpnia 2015 roku w sprawie zatwierdzenia „Gminnego Regulaminu budowy i finansowania przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Człuchów” istnieje możliwość skorzystania z dofinansowania budowy i finansowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

W 2018 r. do Wójta Gminy Człuchów wpłynęło 14 wniosków o przyznanie dotacji na budowę przydomowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Człuchów, z których dwa nie zostały zrealizowane z powodu rezygnacji wnioskodawców. Dotacji udzielono na łączną kwotę w wysokości **35.916,14 zł**.

Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Człuchów

Zgodnie z uchwałą nr XX/133/12 Rady Gminy Człuchów z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu, dotyczącego zasad udzielenia dofinansowania prac polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Człuchów, istniała możliwość skorzystania z dofinansowania prac polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów zawierających azbest. Realizacja regulaminu odbywała się w ramach otworzonych linii dotacyjnych:

Linia dotacyjna nr 1 – środki pochodzące z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz z budżetu Gminy Człuchów

Linia dotacyjna nr 2 – środki pochodzące z budżetu Gminy Człuchów

W 2018 r. do Wójta Gminy Człuchów wpłynęło 26 wniosków o dofinansowanie kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest, pochodzących z obiektów budowlanych położonych na terenie gminy. W związku z brakiem dofinansowania kosztów usuwania wyrobów zawierających azbest ze strony Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, wnioskodawcy nie skorzystali z dofinansowania określonego linią dotacyjną nr 1. Z możliwości dofinansowania w/w prac zgodnie z linią dotacyjną nr 2 skorzystał jeden wnioskodawca. Podpisana umowa o przyznanie dotacji opiewała na kwotę **884,04 zł.**

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia

W 2018 r. zostały wydane następujące decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć:

1. „Budowa farmy fotowoltaicznej „CZŁUCHÓW IV” o mocy do 1 MW zlokalizowanej w pobliżu miejscowości Jaromierz, Gmina Człuchów, powiat człuchowski, województwo pomorskie”, wydana dnia 17.04.2018 r.
2. „Budowa mini parku rozrywki na działce nr 225/12 w miejscowości Sieroczyn, gmina Człuchów, powiat Człuchów, województwo Pomorskie”, wydana dnia 06.04.2018 r.
3. „Budowa Farmy Fotowoltaicznej zlokalizowanej na działkach nr 219/1, 221/2 w miejscowości Sieroczyn, gmina Człuchów”, wydana dnia 02.11.2018 r.
4. „Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego Rychnowy II na działce nr 429/24 w miejscowości Rychnowy, gm. Człuchów, pow. człuchowski”, wydana dnia 17.09.2018 r.

Opieka nad zwierzętami

Realizacja Gminnego programu opieki nad zwierzętami w roku 2018 polegała na:

1. zapewnieniu bezdomnym zwierzętom miejsc w schronisku na mocy umowy na realizację tej usługi zawartej ze Schroniskiem dla Zwierząt VET-ZOO Serwis w Trzciance.

2. wyłapywaniu bezdomnych zwierząt na mocy zawartej umowy z osobą fizyczną oraz ze Schroniskiem dla Zwierząt VET-ZOO Serwis w Trzciance.

W ciągu roku odłowiono 27 psów bezdomnych, z których część trafiła do adopcji, a część do właścicieli.

3. świadczeniu usług weterynaryjnych dla zwierząt bezdomnych oraz zwierząt rannych w przypadkach zdarzeń drogowych na terenie gminy Człuchów przez czynną całodobowo Lecznicę dla zwierząt s.c. Człuchów, ul. Szczecińska 17. Niezbędnej pomocy weterynaryjnej (badania, lekarstwa) udzielono na kwotę 2.066,40 zł.
4. współpracy z organizacjami społecznymi w celu zwiększenia ilości adopcji bezdomnych zwierząt;
5. dokarmianiu przez współpracujących z gminą opiekunów społecznych i wolontariuszy kotów wolno żyjących i odłowionych psów w przejściowym gminnym przytulisku dla zwierząt w Człuchowie na kwotę 3.086,07 zł;
6. wykonaniu zabiegów sterylizacji i kastracji kotów wolno żyjących z terenu gminy Człuchów w specjalistycznych gabinetach weterynaryjnych na terenie miasta Człuchowa na kwotę 2.766,56 zł;

Koszt realizacji całego zadania związanego z ochroną zwierząt bezdomnych wyniósł 15.609,53 zł.

VI.5. Pomoc społeczna i wsparcie rodzin

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Realizacją zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej na terenie Gminy Człuchów zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Podstawową działalność tej jednostki stanowi realizacja zadań własnych i zleconych gminie wynikających z ustawy o pomocy społecznej, w szczególności pomoc społeczna polega na przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń i szeroko rozumianej pracy socjalnej.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód.

W ramach ustawy o pomocy społecznej GOPS udziela pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, w tym m.in.: przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, celowych i okresowych, udzielanie schronienia, przyznawanie posiłku i niezbędnego ubrania, opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, dożywianie dzieci, sprawianie pogrzebu, umieszczanie i opłacanie pobytu osób w domu pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie kosztów powstałych w wyniku klęski żywiołowej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wykonuje również zadania zlecone gminie, które na podstawie upoważnień i pełnomocnictw przewidzianych w ustawach są przekazane do realizacji gminnej jednostce pomocy społecznej. Należy do nich realizacja zadań z zakresu:

1. świadczeń rodzinnych (w tym: zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna, świadczenia rodzicielskie, składki na ubezpieczenie społeczne);
2. świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego;
3. świadczeń wychowawczych z Programu „Rodzina 500 plus”;
4. świadczeń w ramach ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin "Za życiem";
5. realizacja programu rządowego „Dobry Start”.

Zasiłki stałe i okresowe

W ramach tego samego programu GOPS przyznał pomoc w formie zasiłków celowych na kwotę 262 420,00 zł., z czego ze środków Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku na zadanie własne 207 494,00 zł. Ponadto 11 dzieci otrzymało posiłki na zasadach niewymagających przeprowadzenia wywiadu środowiskowego na kwotę 4 599,00 zł.

Wypłacono zasiłki stałe z dotacji budżetu państwa na zadania własne, w tym:

- dla osób samotnie gospodarujących 82 świadczenia na kwotę 467 140,74 zł,
- dla osób pozostających w rodzinie 33 świadczenia na kwotę 106 218,00 zł,

Zasiłki stałe otrzymywało 115 osób na łączną kwotę 573 358,74 zł.

W 2018 r. odprowadzono 2 491 składek na ubezpieczenie zdrowotne na kwotę 167 759,03 zł, w tym: od świadczeń rodzinnych 1 433 składek na kwotę 118 242,58 zł;

pozostałe 1 058 składek zdrowotnych na kwotę 49 516,45 zł odprowadzone jest za 107 osób pobierających zasiłki stałe.

Ze środków z Urzędu Wojewódzkiego na zadania własne wypłacono zasiłki okresowe w kwocie 65.000,00 zł.

Wypłacono zasiłki okresowe ze środków U.G. w Człuchowie na kwotę 912,61 zł.

Razem wypłacono zasiłków okresowych na kwotę 65.912,61 zł, w tym:

- z powodu bezrobocia dla 43 osób na kwotę 50.855,61 zł,
- z powodu długotrwałej choroby dla 12 osób na kwotę 11.732,00 zł,
- z powodu niepełnosprawności dla 1 osoby na kwotę 304,00 zł,
- inne niż wyżej wymienione dla 2 osób na kwotę 3.021,00 zł.

Zasiłki celowe i w naturze

Ze środków gminy Człuchów na zadania własne, wypłacono zasiłki na kwotę **90.193,64 zł**, w tym:

- 56 zasiłków celowych specjalnych na kwotę **32.686,00 zł**,
- zasiłki celowe na sprawianie pogrzebu 0 świadczeń na kwotę **0,00**;
- zasiłki celowe i schronienie **33.557,64 zł**,
- zasiłki celowe przyznane w wyniku zdarzeń losowych 4 świadczenia na kwotę **14.200,00 zł**,
- pozostałe zasiłki celowe na kwotę **9.750,00 zł**.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Ośrodek zatrudnia 8 opiekunek stałych oraz 2 osoby na umowę zlecenie (w tym obsługujących 6 środowisk usług opiekuńczych specjalistycznych) dla których wypłacono wynagrodzenia oraz dodatkowe wynagrodzenia roczne w kwocie **249.733,95 zł**, w tym z dotacji budżetu państwa na zadania zlecone **35.610,00 zł**. Inne odciążenia to: pochodne od wynagrodzeń **44.209,18 zł**; zakupy **509,00 zł**; zakup usług zdrowotnych **738,00 zł**, pozostałe usługi, w tym rehabilitacyjne **8.250,00 zł**, w tym z dotacji budżetu państwa na zadania zlecone **8.250,00 zł**; delegacje służbowe **1.590,62 zł**; odpisy na fundusz socjalny **10.078,11 zł**; wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń **2.500,00 zł**. Razem **317.608,86 zł**.

Dwóch pracowników stałych oraz dwóch zatrudnionych na umowę zlecenie sprawuje opiekę nad 6 osobami psychicznie chorymi w 6 rodzinach, w tym 1 dziecko. Na ten cel

wydatkowano **43.860,00**zł. Środki na ten cel pochodziły z dotacji budżetu państwa i nie w pełni zaspokajają koszty wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla tych pracowników. Pozostałe 6 opiekunek zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Człuchowie sprawowało opiekę nad osobami starszymi z 21 środowisk. Na ten cel GOPS Człuchów w 2018 r. ze środków finansowych Gminy przeznaczył **273.748,86**zł.

Dożywianie

Liczba osób korzystających z posiłku 167 (dzieci i młodzieży), którym wydano 7 740 posiłków na łączną kwotę 49 292 zł (koszt jednego posiłku 5 zł), dotacja budżetu państwa na zadania własne to 42 506 zł. Ze środków finansowych gminy GOPS otrzymał kwotę 75 000 zł, z tego zostało wydatkowane w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” 66 270,50 zł. Dzieci dożywiane były we wszystkich szkołach na terenie gminy Człuchów. W ramach tego samego programu GOPS przyznał pomoc w formie zasiłków celowych na kwotę **262 420,00** zł., z czego ze środków Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku na zadanie własne **207 494,00** zł. 11 dzieci otrzymało posiłki na zasadach niewymagających przeprowadzenia wywiadu środowiskowego na kwotę **4 599,00** zł.

Domy pomocy społecznej

Zgodnie z art. 61 pkt 2 zaktualizowanej ustawy o pomocy społecznej Gmina w ramach zadań własnych zobowiązana jest zapewnić środki dla osób skierowanych przez GOPS do domów pomocy społecznej. W 2018 roku GOPS Człuchów sfinansował pobyt w DPS dla 4 osób dorosłych, z czego jedna przebywała w DPS w Czarnem, jedna w DPS w Kamieniu Krajeńskim, 1 osoba w Nowych Bielicach oraz 1 osoba w DPS dla nieletnich w Przytocku. Ogółem na ten cel wydatkowano kwotę 138.961,26 zł.

Świadczenia rodzinne

W 2018 r. wypłaconych zostało 11.692 zasiłków rodzinnych na kwotę 1.326.951,27 zł.

Łącznie wypłacono 6.716 dodatków do zasiłków rodzinnych na kwotę **714.002,61** zł,

w tym:

- z tytułu urodzenia dziecka wypłacono 67 dodatków na kwotę **44.692,73** zł,
- opiekę nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego wypłacono 227 świadczeń na kwotę **87.560,20** zł,

- z tytułu samotnego wychowywania dziecka wypłacono 411 świadczeń na kwotę **80.969,58 zł**,
- z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niesprawnego do 5 roku życia wypłacono 294 świadczeń na kwotę **26.393,14 zł**,
- z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia wypłacono 1.331 świadczenia na kwotę **142.233,24 zł**,
- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego wypłacono 1.137 świadczeń na kwotę **66.278,21 zł**,
- z tytułu pokrycia wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła wypłacono 148 zasiłków na kwotę **15.123,74 zł**,
- z tytułu pokrycia wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła wypłacono 1.336 świadczeń na kwotę **87.191,56 zł**,
- z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej wypłacono 1.765 świadczeń na kwotę **163.560,21 zł**,
- z tytułu zasiłków pielęgnacyjnych wypłacono 7345 świadczeń na kwotę **1.160.452,00 zł**,
- z tytułu świadczeń pielęgnacyjnych wypłacono 1074 świadczeń na kwotę **1.582.235,00 zł**,
- specjalny zasiłek opiekuńczy 475 świadczenia na kwotę **251.879,00 zł**,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka 102 świadczeń na kwotę **102.000,00 zł**,
- z tytułu świadczenia rodzicielskiego wypłacono 451 świadczeń na kwotę **400.470,00 zł**,

Ponadto:

- zapłacono składki społeczne w dziale świadczeń rodzinnych - **564.129,00 zł**,
- wypłacono zasiłek dla opiekuna 278 świadczeń **149.160,00 zł**,
- jednorazowe świadczenie „**Za życiem**” w wysokości 4000 zł na kwotę **4.000,00 zł**.

W sekcji świadczeń rodzinnych GOPS Człuchów w 2018 roku zatrudniał 4 osoby - wynagrodzenia oraz dodatkowe wynagrodzenia roczne dla tych osób wyniosły **196.901,12 zł**, w tym ze środków własny UG Człuchów - 38.949,15 zł. Pochodne od wynagrodzeń, składki ZUS i fundusz pracy wyniosły **37.185,69 zł**, w tym ze środków własny UG Człuchów **1.900,00 zł**.

Inne obciążenia: zakupy: **3.305,00** zł; zakup usług zdrowotnych: **375,00** zł; zakup usług: **300,00** zł, zakup usług telekomunikacyjnych i dostępu do Internetu: **500,00** zł; delegacje i wyjazdy służbowe: **15,00** zł; odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych **4.742,64** zł; szkolenia pracowników: **300,00** zł; wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń: **500,00** zł; razem: **7.037.960,33** zł.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego

(całość wydatków pochodzi z dotacji z budżetu państwa)

Świadczenie z funduszu przyznaje się osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo do ukończenia nauki, ale nie dłużej niż do 25 roku życia, chyba, że jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym, może być bezterminowo. Kryterium wynosi **725** zł na osobę w rodzinie, wysokość świadczeń zależy od wyroku Sądu, ale nie jest wypłacany większy niż **500** zł.

Od początku okresu zasiłkowego, tj. wrzesień 2005 r. należności z tytułu nie spłaconej zaliczki alimentacyjnej oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego jak i należne odsetki wynoszą 7.181.921,33 zł.

W 2018 roku na konto Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie od Komornika Sądowego tytułem zwrotu zaliczki oraz świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego wraz z odsetkami wpłynęło 156.545,44 zł. Całość kwoty tej kwoty została przekazana do budżetu gminy Człuchów.

Z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacono 1.497 świadczeń na kwotę **538.557,00** zł.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Realizacja ustawy na szczeblu gminy opiera się w głównej mierze na pracy asystenta rodziny. Do jego obowiązków zaliczono funkcję wsparcia psychiczno – emocjonalnego, diagnostyczno – monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco – aktywizującą, koordynacji działań skierowanych na rodzinę. Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny, organizację własnego warsztatu pracy.

Ośrodek zatrudnia jednego asystenta rodziny, który sprawuje pieczę nad 11 rodzinami, w tym 29 dziećmi.

Zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Człuchowie w 2018 r. zabezpieczył pieniądze na realizację zadań ze środków finansowych Gminy Człuchów na zadania własne.

W 2018 roku wydatkowano ze środków własnych gminy Człuchów kwotę 281.035,73 zł za pobyt 21 dzieci w pieczy zastępczej.

Dobry start

Na podstawie art. 187a ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998) wydano rozporządzenie określające szczegółowe warunki realizacji rządowego programu „Dobry start” ustanowionego uchwałą nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dobry start” (M.P. poz. 514). Zgodnie z tym rozporządzeniem GOPS Człuchów w 2018 r. wypłacił 1476 świadczeń na kwotę 442.800,00 zł, koszty obsługi programu wyniosły 14.564,88 zł. Realizacja programu Dobry Start była finansowana z dotacji budżetu państwa na zadania zlecone.

Karta Dużej Rodziny

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych.

Przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ważne jest, aby w chwili składania wniosku rodzina spełniała ww. warunki. Jeśli w chwili składania wniosku rodzina nie ma na utrzymaniu co najmniej trojga dzieci spełniających wymienione wyżej warunki, Karta Dużej Rodziny nie będzie przysługiwała żadnemu z jej członków. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują Kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności.

GOPS Człuchów w 2018 roku wydał 101 kart dużej rodziny dla 31 rodzin. Środki przekazane z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku w wysokości 270,00 zł na realizację programu zostały wydane w całości.

Świadczenie wychowawcze (500+)

W ramach świadczenia wychowawczego 500 + wypłacono 15.570 świadczeń na kwotę 7.918.413,70 zł. W związku z realizacją tego zadania GOPS Człuchów w 2018 r. zatrudnił 1 osobę oraz przyznał dodatki specjalne dla 10 osób zatrudnionych w Ośrodku. Ogółem wydatki na wykonanie tego zadania wyniosły 8.057.245,57 zł.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Człuchów na lata 2012 – 2020 koordynuje Zespół Interdyscyplinarny działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

W ramach Grup Roboczych przeprowadzono indywidualne rozmowy z wezwanymi osobami motywujące do zmian zachowań, wypełniano formularze „Niebieskie Karty” część C i D, opracowano plan działań oraz podjęto stosowne działania wobec osób i rodzin. W zagrożonych rodzinach monitoring sytuacji prowadzony był przez pracowników socjalnych i dzielnicowych celem sprawdzania stanu bezpieczeństwa rodziny i zachowania sprawcy przemocy. Pomocą pedagogów szkolnych były objęte dzieci z rodzin, w których występował problem przemocy.

Tabela 17. Dane odnośnie prowadzonych w roku 2018 procedur „Niebieska karta”

Liczba prowadzonych procedur „Niebieska karta”		41
w tym:		
z lat ubiegłych		11
wszczętych w 2018 roku		30
w tym sporządzone przez	Pomoc społeczną	0
	PCPR	0
	Policję	30
	Oświatę	0
	Służbę zdrowia	0
	GKPiRPA	0
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – C” w 2017 roku		18
Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart – D” w 2017 roku		17
Liczba sprawców przemocy, którzy osobiście stawili się na wezwanie przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego		17
Liczba sprawców przemocy, którzy nie stawili się na wezwanie przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego		13

Liczba przypadków odebrania dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego wykonującego obowiązki służbowe (art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)		0
Lista zakończonych przez ZI/GR procedur „Niebieskie Karty” – łącznie w tym z lat ubiegłych		31
w tym na skutek:	ustania przemocy w sposób trwały oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	18
	rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	13
Liczba przekazanych przez ZI/GR zawiadomień do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie w 2017 roku		0
Liczba wniosków skierowanych do GKPiRPA		4
Liczba wniosków złożonych do Sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny		0

Na 30 „Niebieskie Karty”, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego w 2018 roku pomocą objęto 30 rodzin.

Dodatki mieszkaniowe i energetyczne

W 2018 r. złożono 110 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego, w tym decyzje odmowne wydano w 13 przypadkach. Wydając 97 pozytywnych decyzji, zrealizowano wypłaty na kwotę 102 449,71 zł. Podstawą przyznania dodatku mieszkaniowego było spełnienie wymogów określonych w ustawie od dodatkach mieszkaniowych.

W minionym roku wpłynęło 18 wniosków w sprawie dodatku energetycznego, w tym dwóch przypadkach wydano decyzje odmowne, z uwagi na nie spełnianie kryteriów określonych ustawą. Wypłacone z tego tytułu świadczenia w 2018 r. stanowiły kwotę 1.718,28 zł.

Współpraca z Chojnickim Bankiem Żywności

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wspólnie z Bankiem Żywności organizują dla podopiecznych, którzy uczestniczą w programie warsztaty żywieniowo – dietetyczne, edukacji ekonomicznej w celu nauki zdrowego odżywiania i przeciwdziałania marnowaniu żywności. Podczas warsztatów uczestnicy zdobywają wiedzę nie tylko przekazywaną przez trenerów, ale również między sobą wymieniają się doświadczeniami z własnego życia, które znacząco ubogacają te spotkania. Integracja, przygotowywanie posiłków, rozwiązywanie zadań to niewątpliwie zalety dodatkowe tych spotkań. W naszej gminie odbyło się kilkanaście takich spotkań w świetlicach wiejskich. Waga całej rozdysponowanej w 2018 r. żywności wyniosła 62.908 kg. Z pomocy żywnościowej skorzystało 1350 osób, w tym 450 rodzin

VI.6. Edukacja

W 2018 r. samorząd Gminy Człuchów prowadził 3 przedszkola samorządowe, 4 szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi oraz 2 punkty przedszkolne przy szkołach podstawowych i 1 gimnazjum. Były to:

- Przedszkole Samorządowe w Głędowie im. Jasia i Małgosi
- Przedszkole Samorządowe w Wierzchowie-Dworcu,
- Przedszkole Samorządowe w Polnicy,
- Szkoła Podstawowa w Stołcznie oraz punkt przedszkolny,
- Szkoła Podstawowa w Rychnowach oraz punkt przedszkolny,
- Szkoła Podstawowa w Wierzchowie-Dworcu,
- Szkoła Podstawowa w Polnicy,
- Gimnazjum Gminne w Rychnowach – w trakcie wygaszania.

Do trzech samorządowych przedszkoli i dwóch punktów przedszkolnych przy szkołach podstawowych uczęszczało w roku szkolnym 2017/2018 - 204 dzieci.

Tabela 18. Dzieci w przedszkolach i punktach przedszkolnych

L.p.	Nazwa przedszkola/punktu	Liczba dzieci
1.	Samorządowe Przedszkole w Wierzchowie-Dworcu	31
2.	Samorządowe Przedszkole w Głędowie	45
3.	Samorządowe Przedszkole w Polnicy	39
4.	Punkt Przedszkolny w Rychnowach	60
5.	Punkt Przedszkolny w Stołcznie	29
RAZEM		204

Źródło: Dane Urzędu Gminy – stan wg SIO - 31.03.2018 r.

W szkołach podstawowych i gimnazjum prowadzonych przez Gminę Człuchów (wraz z oddziałami przedszkolnymi) w roku szkolnym 2017/2018 uczyło się 930 uczniów (stan na dzień 31 marca 2018 r. wg danych SIO).

Tabela 19. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjum w roku szkolnym 2017/2018

Szkoła	Liczba uczniów								Ogółem uczniów
	0	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Stołczno	14	17	12	13	18	16	25	18	133
Rychnowy	22	15	26	42	38	32	17	34	226
Polnica	19	0	18	21	32	16	12	16	134
Wierzchowo	17	35	15	45	40	29	26	29	236
Ogółem w SP	72	67	71	121	128	93	80	97	729
Gimnazjum	-	0	115	86	-	-	-	-	201

Źródło: Dane Urzędu Gminy – stan wg SIO - 31.03.2018 r.

Szkoły realizowały podstawy programowe kształcenia ogólnego oraz zajęcia edukacyjne obowiązkowe i dodatkowe zgodnie z obowiązującymi ramowymi planami nauczania.

W sierpniu 2018 r. zakończył się trwający dwa lata projekt „Brawo My - kompleksowe wsparcie placówek oświatowych z terenu gminy Człuchów” dotyczący realizacji zajęć dodatkowych z zakresu kompetencji kluczowych, tj. matematyczno-przyrodniczych, informatyki i robotyki, języka angielskiego oraz doradztwa zawodowego. W tym dwuletnim przedsięwzięciu wzięło udział łącznie 859 uczniów ze wszystkich szkół podstawowych i gimnazjum. W ramach środków z UE zakupiono też sprzęt multimedialny, pomoce dydaktyczne dla pięciu placówek szkolnych oraz przeszkolono nauczycieli w zakresie kompetencji cyfrowych. Wydatki na cel związany z realizacją tego projektu w 2018 r. wyniosły 566 864,18 zł. Wartość całego projektu to kwota 1.386.782,50 zł.

Wyniki egzaminu gimnazjalnego

Pod koniec klasy III gimnazjum przeprowadzony został egzamin zewnętrzny. Egzamin miał formę pisemną i składał się z sześciu części. Średnie procentowe wyniki egzaminu w Gimnazjum Gminnym w Rychnowach przedstawiają się następująco:

1. część humanistyczna z zakresu języka polskiego – 62,8%,
2. część humanistyczna z zakresu historii – 51,8 %,
3. część matematyczno-przyrodnicza z zakresu matematyki – 45,4%,
4. część matematyczno – przyrodnicza z zakresu przedmiotów przyrodniczych – 52,2%,
5. część językowa – angielski- poziom podstawowy – 58,9 %,
6. część językowa – angielski – poziom rozszerzony – 45,1%,
7. część językowa – niemiecki - poziom podstawowy – 43,4 %.

Egzamin zdawało 85 uczniów.

W szkołach systematycznie wdrażana jest i modyfikowana, w zależności od potrzeb, wszechstronna pomoc psychologiczno - pedagogiczna zgodnie z rozporządzeniem MEN. Szkoły systematycznie i rzetelnie realizują zadania oświatowe, kierując się w swoich działaniach przede wszystkim dobrem dziecka, jego potrzebami.

Szkoły i przedszkola, dla których organem prowadzącym jest gmina Człuchów, brały i biorą aktywny udział w konkursach, olimpiadach i innych zawodach organizowanych na szczeblu powiatowym wojewódzkim i krajowym zajmując znaczące miejsca. Należą do nich takie konkursy jak: „Losy żołnierza i oręza polskiego”, międzynarodowy

konkurs matematyczny „Kangur”, wojewódzki konkurs „I ty możesz zostać Pitagorasem”, „Eko Planeta”, itd.

Jednostki oświatowe starają się także aktywnie uczestniczyć w życiu lokalnej społeczności organizując dla mieszkańców różnego rodzaju spotkania, jak: Dzień Niepodległości, pikniki rodzinne, Dzień babci, Dzień mamy, itp.

Nauczyciele zatrudnieni w szkołach i przedszkolach mają odpowiednie kwalifikacje oraz w większości uprawnienia do nauczania więcej niż jednego przedmiotu. Wśród zatrudnionych nauczycieli znajdują się również specjaliści, w tym: psycholog, pedagog, logopeda, oligofrenopedagog.

Tabela 20. Nauczyciele i dzieci w szkołach oraz w przedszkolach

Jednostka	Liczba nauczycieli	Liczba dzieci
Samorządowe Przedszkole w Wierzchowie-Dworcu	5	35
Samorządowe Przedszkole w Głędowie	4	46
Samorządowe Przedszkole w Polnicy	5	39
Szkoła Podstawowa w Stołcznie	24	187
Szkoła Podstawowa w Rychnowach	43	338
Szkoła Podstawowa w Polnicy	21	146
Szkoła Podstawowa w Wierzchowie-Dworcu	34	264
Gimnazjum Gminne w Rychnowach	38	117

Źródło: Dane Urzędu Gminy – stan wg SIO - 16.10.2018 r.

Działalność szkół podstawowych, gimnazjum jest finansowana przez Gminę Człuchów ze środków subwencji oświatowej pochodzącej z budżetu państwa oraz ze środków własnych. Na funkcjonowanie czterech szkół podstawowych wydatkowano kwotę 6 400.088,98 zł. Ponadto na zadania inwestycyjne w szkołach poniesiono koszty w wysokości 308.985,30 zł.

Na funkcjonujące gimnazjum wydatkowano kwotę 2 799 215,43 zł.

Na trzy przedszkola funkcjonujące na terenie gminy wydano sumę 1.090.147,02 zł, natomiast na oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych - 270.121,32 zł.

Ponadto poniesiono wydatki na współfinansowanie kosztów opieki i wychowania przedszkolnego dzieci z terenu Gminy Człuchów uczęszczające do placówek przedszkolnych na terenie Miasta Człuchowa, miasta Chojnice, miasta Kamień Krajeński

oraz Miasta i Gminy Debrzno w kwocie 424.629,12 zł. Na inne formy wychowania przedszkolnego – dwa punkty przedszkolne, wydatkowano kwotę 416.374,91 zł.

Pomoc dla uczniów o charakterze socjalnym

Szkoły wspólnie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej od wielu lat biorą udział w akcji dożywiania dzieci. Na terenie gminy funkcjonuje pięć stołówek szkolnych.

W 2018 r. z pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym w okresie od styczeń-czerwiec skorzystało 221 uczniów, natomiast od września do grudnia 195 uczniów. Razem wydatki w tym zakresie wyniosły 250.178,00 zł, w tego ze środków własnych gminy 50.073,00 zł.

Dowóz uczniów do szkół

Jednym z obowiązkowych zadań Gminy wynikających z ustawy o systemie oświaty jest zapewnienie bezpiecznego i bezpłatnego dowożenia uczniów do szkół i gimnazjum na terenie gminy. Gmina ma pięć autobusów i jeden mikrobus.

W 2018 roku prowadzone były przewozy niezarobkowe na potrzeby własne. Łącznie dowożonych było ok. 680 uczniów do szkół podstawowych i gimnazjum usytuowanych na terenie naszej gminy. Dowożone również były dzieci z przedszkoli w Głędowie i Wierzchowie-Dworcu. Gmina sfinansowała też zakup biletów miesięcznych dla uczniów niepełnosprawnych z terenu gminy Człuchów dojeżdżających do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Człuchowie oraz zrefundowała koszty poniesione przez niepełnosprawnych uczniów i ich opiekunów dojeżdżających do w/w Ośrodka w Człuchowie, do Ośrodka dla Nieśłyszących w Wejherowie oraz dla uczniów z Gimnazjum w Rychnowach uczęszczających do Ochotniczego Hufca Pracy w Człuchowie.

Ogólnie na zadanie związane z dowozem uczniów do szkół wydatkowano kwotę 841.377,48 zł.

Baza oświatowa

Na przestrzeni ostatnich lat baza oświatowa uległa znacznej poprawie. Zajęcia lekcyjne odbywają się w pełni wyposażonych salach lekcyjnych, nowoczesne meble, kącki zabaw, zostały zakupione pracownie informatyczne i tablice interaktywne. W ramach Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej uczniów i nauczycieli

w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2017-2019 „Aktywna tablica” zakupiono sprzęt multimedialny do czterech szkół podstawowych na kwotę 46 125,00 zł. Przy Szkole Podstawowej w Rychnowach rozpoczęto budowę hali sportowej. W Szkole Podstawowej w Polnicy zamontowano filtry w kotłowni centralnego ogrzewania. Do Szkoły Podstawowej w Wierzchowie Dworcu zakupiono ciągnik. Gabinet pielęgniarski przy Gimnazjum Gminnym w Rychnowach został wyposażony medycznym analizatorem składu ciała i wagi. Przy szkołach i przedszkolach prowadzone były prace ciągłe związane z ich bieżącym utrzymaniem - malowanie sal, korytarzy, utrzymanie otoczenia (zieleńce, place zabaw), itp.

Gmina Człuchów jak większość innych gmin corocznie staje przed zadaniem dofinansowania oświaty. Liczba uczniów jest podstawowym wskaźnikiem algorytmu podziału subwencji oświatowej w budżecie państwa. Państwo nie uwzględnia w ten sposób uwarunkowań konkretnych gmin i dodatkowych kosztów wynikających z coraz to niższej liczby uczniów w klasach czy konieczności wypłaty dodatkowych elementów wynagrodzenia nauczycieli.

VI.7. Kultura, sport i ochrona zdrowia

Gminna Biblioteka Publiczna w Polnicy jest samorządową instytucją kultury, która realizuje statutowe założenia, tj. gromadzi, opracowuje, magazynuje i udostępnia zbiory oraz popularyzuje książkę i czytelnictwo. Stan zatrudnienia na koniec 2018 r. wynosił 4,5 etatu dla pracowników merytorycznych i obsługi. Biblioteki pracują w systemie jednozmianowym. Godziny udostępniania dostosowane są do potrzeb czytelników. Gminną sieć biblioteczną tworzy Gminna Biblioteka Publiczna w Polnicy oraz jej filie: filia Barkowo, filia Rychnowy, filia Wierzchowo-Dworzec.

Budżet Gminnej Biblioteki Publicznej w 2018 r. wynosił 330.000,00 zł. Podstawową formą uzupełniania zbiorów bibliotecznych w 2018 r. był zakup nowości. Zakupiono 611 woluminów za kwotę 14.097,94 zł oraz z dotacji Ministra Kultury - 483 wol. za kwotę 8.300,00 zł. Łącznie zakupiono 1.094 książek za kwotę 22.397,94 zł. Na koniec roku księgozbiór biblioteki publicznej i jej filii stanowił 31.502 woluminy. W analizowanym roku w bibliotekach ubytkowano 4.651 woluminów. W 2018 r. biblioteka wydała na czasopisma 5.404,83 zł.

Podstawowym zadaniem bibliotek jest upowszechnianie czytelnictwa. Potrzeby czytelnicze rozbudzone w dzieciństwie, rozwijane w młodości stają się wręcz niezbędne w dojrzałym życiu, zaś w starszym wieku przynoszą relaks i ukojenie. Zaspokajanie

dziecięcej ciekawości, poznawanie tajników życia, rozwój intelektualny i emocjonalny to największe zyski, jakie gwarantują biblioteki spełniając swoje funkcje.

W 2018 r. liczba czytelników w poszczególnych bibliotekach przedstawiała się następująco: GBP Polnica – 370, filia GBP Barkowo –135 , filia GBP Rychnowy –271 , filia GBP Wierzchowo – 238.

Tabela 21. Czytelnicy według wieku

Biblioteka	do 5 lat	6 – 12	13 - 15	16 - 19	20 - 24	25 - 44	45 - 60	Pow. 60	Razem
Barkowo	3	11	74	13	3	18	6	7	135
Polnica	1	77	22	66	47	78	49	30	370
Rychnowy	0	87	71	47	11	30	13	12	271
Wierzchowo	3	117	44	31	5	19	11	8	238
Razem	7	292	211	157	66	145	79	57	1014

Wszystkie biblioteki udostępniają swoje zbiory na miejscu oraz na zewnątrz. Na miejscu udostępniane są przede wszystkim czasopisma oraz publikacje zakwalifikowane do księgozbioru podręcznego.

Organizując różne formy pracy z czytelnikiem biblioteki poszerzają swoją ofertę oraz inspirują rozwój życia kulturalnego. Oferta dla uczniów szkoły podstawowej to: konkursy literackie, warsztaty plastyczne, głośne czytanie bajek i opowiadań w ramach akcji "Cała Polska czyta dzieciom", warsztaty techniczne, odkrywanie przez czytanie, czytanie ze zrozumieniem, narodowe czytanie. Natomiast oferta dla starszych klas szkoły podstawowej, średniej oraz dorosłych to: noc bibliotek, lekcje biblioteczne, kółko fotograficzne, spotkania autorskie, warsztaty czytelnicze, zajęcia kulturalno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży w różnych grupach wiekowych.

Ponadto biblioteki w Polnicy, Rychnowach i Wierzchowie-Dworzec prowadzą warsztaty czytelnicze oraz lekcje biblioteczne. Celem lekcji jest zapoznanie uczniów klas młodszych ze zbiorami i usługami bibliotecznymi, a dla uczniów starszych pogłębianie wiadomości o bibliotece, zapoznanie z katalogami. Dobra znajomość katalogów i umiejętność posługiwania się nimi oraz znajomość księgozbioru pomaga uczniom w samodzielnej pracy z książką.

W rankingu o tytuł najlepszej placówki w kraju walczyło 750 bibliotek. Dnia 28 listopada 2018 r. w siedzibie Biblioteki Narodowej w Pałacu Krasińskich w Warszawie, podczas uroczystej Gali, ogłoszono wyniki Rankingu Bibliotek 2018, organizowanego przez Instytut Książki i dziennik "Rzeczpospolita". Gminna Biblioteka Publiczna w Polnicy zajęła 299 miejsce w skali kraju, 19 w województwie pomorskim i 2 w powiecie człuchowskim.

GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W POLNICY
BIERZE UDZIAŁ W PROGRAMIE WIELOLETNIM
„NARODOWY PROGRAM ROZWOJU CZYTELNICTWA”
PRIORYTET 1- ZAKUP NOWOŚCI WYDAWNICZYCH DO BIBLIOTEK PUBLICZNYCH.
Celem programu jest zwiększenie atrakcyjności ofert bibliotek publicznych poprzez
zwiększenie udziału nowości wydawniczych w zbiorach bibliotek.
Biblioteka w Polnicy oraz jej trzy filie otrzymały na ten cel w 2018 roku dotację w wysokości
8.300,00 zł.

Koła gospodyń wiejskich

W 2018 r. (corocznie zresztą) panie zrzeszone w 24 kołach gospodyń wiejskich aktywnie uczestniczyły w imprezach organizowanych cyklicznie przez Urząd Gminy, w takich jak: Święto Palmy Wielkanocnej, Zielone Świątki, Dożynki Gminne oraz Święto Pieczonego Ziemniaka. Tradycją jest już fakt, że są one organizatorkami poczęstunku w Człuchowskim Hospicjum Stacjonarnym w związku z tłustym czwartkiem, śniadaniem wielkanocnym oraz kolacją wigilijną. Koła gospodyń angażują się w Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy (styczeń), Targi Pracy i Edukacji (marzec) oraz Katolicy na ulicy (czerwiec). Każdego roku koło gospodyń wiejskich, które wygrało gminne dożynki, reprezentuje Gminę Człuchów na Dożynkach Powiatowych. Podsumowaniem rocznej działalności kół jest Gminny Dzień Kobiet organizowany co roku w innej miejscowości.

Ludowe Zespoły Sportowe

Gmina Człuchów od lat współpracuje z Wojewódzkim Zrzeszeniem Ludowych Zespołów Sportowych. Co roku powstają tu nowe sekcje i drużyny LZS. Na terenie gminy funkcjonują stowarzyszenia regularnie występujące w zawodach LZS, np. stowarzyszenie lekkoatletyczne Wiking Rychnowy. Na przełomie ostatnich lat Wiking brał udział w wielu

sportowych imprezach LZS takich jak Ogólnopolska Olimpiada LZS oraz w wielu imprezach na szczeblu wojewódzkim organizowanych przez WZLZS. W roku 2018 w Gminie Człuchów powstała sekcja tenisa stołowego prowadzona przez Pana Tomasz Mikołajczaka. Szkołka bezpośrednio współpracuje z gminą i stopniowo się rozwija (w 2018 r. powstało koło tenisa stołowego w Dobojewie).

Dyscypliną, która w Gminie Człuchów jest dominującą to zdecydowanie piłka nożna. Gmina Człuchów zrzesza gminne drużyny LZS i organizuje dla nich Ligę rozgrywaną systemem jesień-wiosna. Przez ostatnie lata w Lidze LZS występowały następujące zespoły z Gminy Człuchów: LZS Grom Barkowo, LZS Pionier Biskupnica, LZS ArDar Brzeźno, LZS Zryw Czarnoszyce, LZS Burza Dobojewo, LZS Znicz Głędowo, LZS Spada Gębarzewo, LZS Zryw Jęczniki oraz LZS Płomień Płonica.

W 2018 roku Urząd Gminy Człuchów był organizatorem wielu imprez sportowych dla drużyn LZS. Należą do nich: turnieje halowej piłki nożnej i siatkówki, orlikowa liga piłki nożnej, spartakiady rekreacyjno-sportowe oraz zawody w tenisie stołowym. W zawodach organizowanych przez gminę udział wzięło około 350 zawodników LZS. Tym samym zapewnionych zostało około 200 godzin rekreacji i sportu dla mieszkańców gminy.

Warto tu wspomnieć, że wszystkie wyżej wymienione drużyny sportowe nie posiadają osobowości prawnej i nie są zarejestrowane jako stowarzyszenia. Ich działalność opiera się na czynnie społecznym organizatorów.

Zdrowie

Na terenie gminy działa jedna przychodnia lekarska - filia Przychodni Lekarskiej Therapeutica w Polnicy, która czynna jest dwa razy w tygodniu (wtorek i piątek). Generalnie mieszkańcy gminy korzystają z opieki zdrowotnej świadczonej przez Samodzielny Powszechny Zespół Opieki Zdrowotnej w Człuchowie oraz niepubliczne gabinety lekarskie zlokalizowane na terenie miasta Człuchów.

Gmina w trosce o zdrowie swoich mieszkańców dofinansowała zakup kolonoskopu i gastrokopu dla szpitala w Człuchowie w kwocie 25.000,00 zł.

Realizując Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (część składowa strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy) - Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje ustawowo określone zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Zajmuje się wspieraniem osób uzależnionych i ich rodzin, prowadzeniem działań

profilaktycznych, pomocą rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych oraz kształtowaniem zdrowego stylu życia.

W 2018 r. do Komisji wpłynęło 14 nowych wniosków o skierowanie osób na leczenie uzależnienia od alkoholu, z tego dwa wnioski zostały przekazane do Sądu Rejonowego.

Ponadto Komisja wykonując swoje zadania brała pod uwagę różne kierunki profilaktyki uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży szkolnej, dlatego podejmowała działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży wypełniając ich wolny czas zajęciami na 18 –tu świetlicach wiejskich.

Źródłem finansowania zadań programu są środki finansowe z budżetu gminy, które pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Z tej puli budżetowej finansowane były zajęcia w świetlicach, imprezy o charakterze profilaktycznym "Dzieci alkoholu nie piją - spotkanie Mikołajkowe", szkolne programy profilaktyczne, nagrody, materiały do świetlic, opłaty za badania osób uzależnionych, itp. Komisja wspólnie z pedagogami szkolnymi prowadziła na bieżąco akcje profilaktyczne. W 2018 roku na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii wydatkowana została kwota 123.165,38 zł na plan 140.000,58 zł co stanowi 87,97 %. Środki te przeznaczono m.in. na:

- wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla opiekunów prowadzących zajęcia w świetlicach środowiskowych – 82.019,18 zł,
- zakup nagród i art. spożywczych na konkursy i inne spotkania o charakterze profilaktycznym – 29.865,08 zł,
- zakup materiałów do świetlic środowiskowych – 4.710,12 zł,
- dofinansowanie do wycieczek profilaktycznych – 1.100,00 zł,
- spektakle i zajęcia profilaktyczne – 2.300,00 zł,
- koszty postępowania sądowego w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu – 732,00 zł.

VI.8. Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie gminy Człuchów działa pięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym: jednostka typu S-3 OSP Mosiny, jednostka typu S-2 OSP Biskupnica, dwie jednostki typu S-1 OSP Polnica i OSP Bukowo oraz jednostka typu M OSP Rychnowy, z czego jednostki OSP Biskupnica, Mosiny i Polnica włączone są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

W roku sprawozdawczym jednostki z terenu gminy brały udział w akcjach i działaniach ratowniczo-gaśniczych aż 122 razy, wśród których wymienić należy:

- gaszenie pożarów - 40
- likwidacja miejscowych zagrożeń - 69
- zabezpieczenie rejonu - 12
- alarm fałszywy - 1

Na terenie gminy Człuchów w jednostkach Ochotniczej Straży Pożarnej zrzeszonych jest łącznie 143 członków, w tym czynnych - 136, wspierających - 4, wśród których działa 29 kobiet. Honorowe członkostwo ma 3 członków.

W gminie działa 7 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych zrzeszających 44 dzieci, w tym 20 dziewcząt i 24 chłopców.

Jednostki dysponują bazą lokalową w postaci remiz strażackich. Na wyposażeniu jednostek jest 7 samochodów strażackich, w tym: 1 ciężki, 3 średnie i 3 lekkie. OSP prowadzi również działania prewencyjne – pokazy dla dzieci i mieszkańców gminy, bierze udział w manewrach ratowniczo-gaśniczych. W 2018 r. przeprowadzone zostały szkolenia:

- kurs kwalifikowanej pierwszej pomocy - ukończyło 9 druhów,
- kurs podstawowy - ukończyło 13 druhów.

W jednostkach OSP Biskupnica i OSP Polnica dokończono remonty strażnic. Pozyskano i zakupiono sprzęt oraz wyposażenie m.in. samochód Renault Megan, motopompa Tohatsu, 16/16, pompa szlamowa HONDA wł-40x, zestaw hydrauliczny LUKAS, zestaw oświetleniowy PELI, zestaw PSP R1, defibrylator AED.

Tradycyjnie w miesiącu marcu, na szczeblu miejsko-gminnym, przeprowadzono XLI Ogólnopolski Turniej Wiedzy Pożarniczej „Młodzież Zapobiega Pożarom”, który odbył się w Urzędzie Gminy pod patronatem Wójta Gminy Człuchów. W Turnieju udział wzięło 36 uczestników ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz jednostek OSP z terenu gminy Człuchów w trzech kategoriach wiekowych.

W miesiącu czerwcu zorganizowano Obchody Gminnego Dnia Strażaka, które były połączone z zawodami Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, które odbyły się w Rychnowach. W zawodach wzięło udział 7 drużyn, w tym 3 dziewczęce i 4 chłopięce. Najlepsze drużyny - dziewczęta I MDP Polnica, II MDP Rychnowy oraz chłopcy - I MDP Rychnowy i II MDP Biskupnica - reprezentowały gminę na zawodach powiatowych. W kategorii dziewcząt i chłopców MDP z Rychnów zajęły II miejsce na zawodach powiatowych. Z kolei Grupa „C” Kobiet z OSP Rychnowy reprezentowała powiat człuchowski na zawodach wojewódzkich.

VI.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

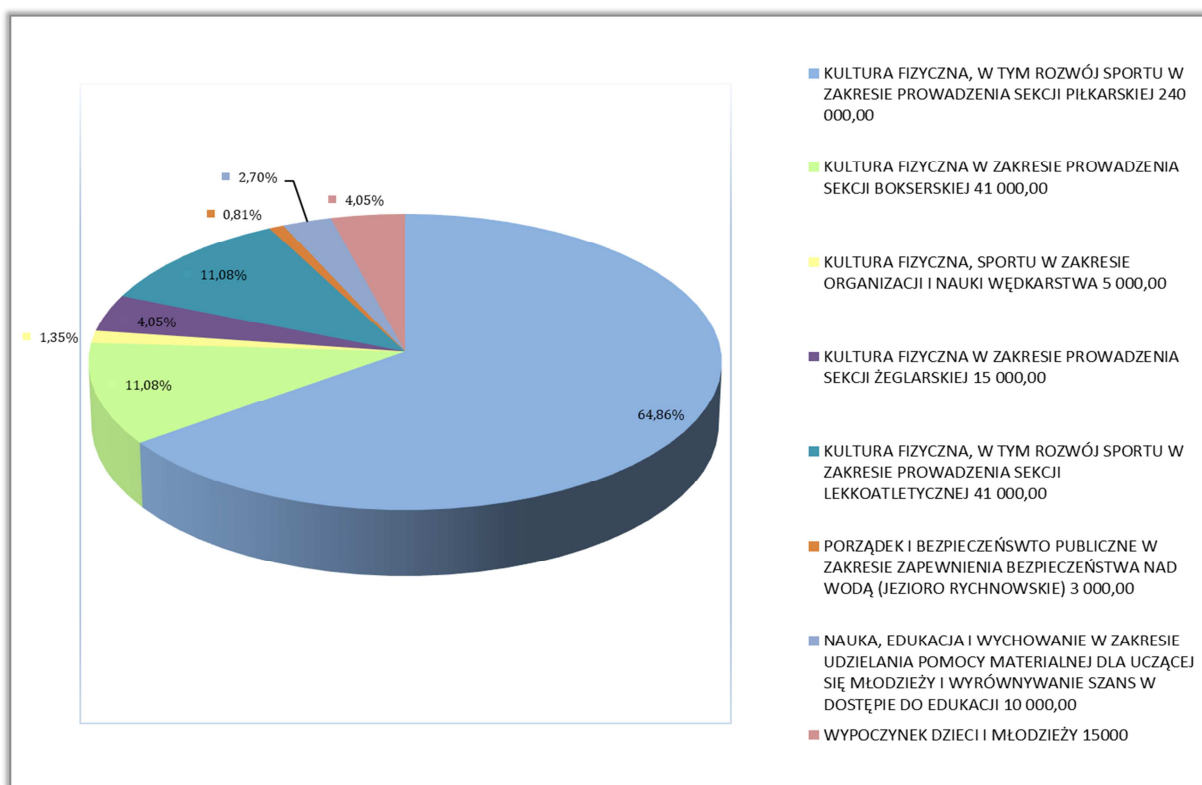
Zgodnie z zapisami rocznego Programu współpracy gminy Człuchów z organizacjami pozarządowymi i organizacjami pożytku publicznego, w 2018 roku współpraca Gminy z tymi stowarzyszeniami opierała się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, jawności, uczciwej konkurencji i wzajemnego poszanowania. Obejmowała ona zadania własne gminy mieszczące się w sferze zadań publicznych.

W ramach współpracy przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych ogłoszony zarządzeniem nr 225/17 Wójta Gminy Człuchów z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych oraz naboru kandydatów na członków Komisji Konkursowej do oceny ofert. W wyniku przeprowadzonego konkursu na realizację zadań publicznych Gmina Człuchów w 2018 r. przeznaczyła kwotę w wysokości **370 000,00 zł**.

Tabela 22. Zadania publiczne powierzone stowarzyszeniom w 2018 r.

<u>ZADANIE PUBLICZNE W ZAKRESIE:</u> WSPIERANIA I UPOWSZECHNIANIA KULTURY FIZYCZNEJ			
L.p.	Nazwa zadania	Kwota przyznanych środków publicznych	Nazwa oferenta
1.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w tym rozwoju sportu w zakresie prowadzenia sekcji piłkarskiej poprzez realizację programów szkolenia sportowego oraz uczestnictwo w zorganizowanej rywalizacji sportowej	240.000,00	Uczniowski Klub Sportowy LIDER Rychnowy 5
2.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w zakresie prowadzenia sekcji bokserskiej	41.000,00	UKS Nowi Polnica Polnica 72
3.	Rozwój kultury fizycznej, sportu w zakresie organizacji i nauki wędkarstwa	5.000,00	Polski Związek Wędkarstwa Okręg Słupski Koło w Człuchowie
4.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w zakresie prowadzenia sekcji żeglarskiej	15.000,00	Klub Żeglarski „VI-KING” ul. Sienkiewicza 1p 77-300 Człuchów
5.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej w tym rozwoju sportu w zakresie prowadzenia sekcji lekkoatletycznej	41.000,00	Uczniowski Klub Sportowy „WIKING Rychnowy 5
<u>ZADANIE PUBLICZNE W ZAKRESIE:</u> PORZĄDKU I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO			
1.	Porządek i bezpieczeństwo publiczne w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa nad wodą (Jezioro Rychnowskie)	3.000,00	Człuchowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Oddz. Powiatowy w Człuchowie Głędowo 3W
<u>ZADANIE PUBLICZNE W ZAKRESIE:</u> NAUKI, SZKOLNICTWA WYŻSZEGO, EDUKACJI, OŚWIATY I WYCHOWANIA			
1.	Nauka, edukacja i wychowanie w zakresie udzielania pomocy materialnej dla uczącej się młodzieży i wyrównywanie szans w dostępie do edukacji	10.000,00	Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Powiatu Człuchowskiego ul. Wojska Polskiego 5
<u>ZADANIE PUBLICZNE W ZAKRESIE:</u> WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY			
1.	Wypoczynek dzieci i młodzieży	4.000,00	Stowarzyszenie Uśmiech Dziecka Głędowo 39
2.		11.000,00	Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Brzeźno Brzeźno 32a

Rys. 4. Procentowy udział środków przeznaczonych na poszczególne rodzaje zadań.

Wskaźniki wynikające z realizacji rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi:

1. Liczba ogłoszonych otwartych konkursów: 1
2. Liczba ofert złożona w otwartych konkursach: 9
3. Liczba umów zawartych w formie wsparcia i w formie powierzenia: 9
4. Liczba organizacji korzystających z małych dotacji: 0
5. Liczba organizacji korzystających z dotacji po raz pierwszy: 1
6. Wysokość środków finansowych przeznaczonych z budżetu Gminy dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych: 370 000 zł
7. Liczba organizacji, którym zlecono realizację zadań publicznych: 9
8. Liczba form współpracy Gminy z organizacjami o charakterze pozafinansowym: 0

Współpraca Gminy Człuchów z organizacjami pozarządowymi stale się rozwija. Planowane są kolejne działania w różnych dziedzinach sfery zadań publicznych: pomocy społecznej, ochrony i promocji zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych, nauki, edukacji, kultury i sztuki, upowszechniania kultury fizycznej i sportu, przeciwdziałania patologiom społecznym, czy też promocji i organizacji wolontariatu.

VII. Ład przestrzenny

Polityka planistyczna gminy Człuchów oparta jest o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem planistycznym określającym politykę rozwoju przestrzennego gminy. Jest ono prawem wewnętrznym gminy (nie jest prawem miejscowym) wiążącym władzę oraz podporządkowane jej organy i jednostki w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej na terenie gminy dla realizacji określonych celów. Studium to akt planowania ogólnego o charakterze wewnętrznym (akt kierownictwa wewnętrznego) i strategicznym, w którym samorząd przyjmuje określoną wizję i cele rozwoju przestrzennego gminy. Wiąże ono swoimi postanowieniami Radę i Wójta, którzy poprzez jego uchwalenie zobowiązują się do działań skierowanych na realizację zapisanych ustaleń. Są oni również zobowiązani do uwzględniania jego zapisów przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które muszą zachować zgodność ze Studium. Dzięki takiej konstrukcji prawnej plany miejscowe są podstawowym narzędziem aktywnej realizacji zapisów Studium oraz gwarancją osiągnięcia przyjętych celów i zmierzania do ustalonej wizji. Studium pełni również rolę informacyjną dla inwestorów w zakresie programu rozwoju przestrzenno-gospodarczego w gminie.

Podsumowując, Studium pełni zasadniczo cztery podstawowe funkcje:

- jest aktem polityki przestrzennej gminy,
- koordynuje ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- stanowi materiał promujący gminę,
- pełni funkcję informacyjną.

Studium stanowi dokument kierunkowy zawierający zbiór ogólnych wytycznych dla wszystkich działań związanych z zagospodarowywaniem przestrzeni, tj. opracowania planów miejscowych, programów inwestycyjnych i operacyjnych oraz innych przedsięwzięć związanych z zarządzaniem przestrzenią, stanowiących instrumenty realizacji przyjętej polityki przestrzennej. Sporządzanie tych dokumentów oraz podejmowanie wymienionych działań jest faktyczną realizacją przyjętych w Studium zobowiązań i aktywnym realizowaniem polityki przestrzennej.

Pierwsze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Człuchów zostało uchwalone uchwałą III/19/02 Rady Gminy w Człuchowie z dnia

20 grudnia 2002r. Następnie w latach 2005 i 2006 przyjęto jednostkowe zmiany studium. W dniu 10 marca 2010r. uchwałą Nr XLIII/306/10 Rady Gminy Człuchów przyjęto nowe studium, które zostało opracowane na podstawie do dziś obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Opracowanie nowego studium było konieczne ze względu na zmiany prawne jakie nastąpiły w okresie jego obowiązywania oraz wymogiem jego dostosowania do aktualnego stanu prawnego. Późniejsza zmiana przepisów wyższego rzędu, w tym planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego, a także liczne wnioski mieszkańców i inwestorów o zmianę studium spowodowały przystąpienie do kolejnej zmiany studium.

Obecnie obowiązujące studium zostało przyjęte uchwałą Nr XXXVIII/352/18 Rady Gminy Człuchów z dnia 19 czerwca 2018r. Uwzględnia ono uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu; występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych; stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej; jakości życia mieszkańców; planowanej lokalizacji ferm elektrowni wiatrowych na terenie gminy; zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Natomiast przeprowadzona właśnie zmiana studium wynikała ze zmian w przepisach odrębnych oraz niewielkich korekt wynikających z nowych inwestycji planowanych przez mieszkańców gminy, dotyczących głównie lokalizacji złóż kopalin.

Uchwalone w 2018 r. studium jest aktualne zarówno w zakresie celów i wizji rozwoju gminy, jak i zasad zrównoważonego rozwoju, uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, czy głównych kierunków rozwoju przestrzennego.

W dniu 5 października 2018 r. Rada Gminy dokonała oceny aktualności studium i planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy i podjęła uchwałę Nr XLI/376/18, w której stwierdziła, że cele i wizje rozwoju gminy określone w studium pozostają aktualne i stanowią zasadniczy kierunek dążenia do wytyczonych celów. Aktualne są także wszystkie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie gminy Człuchów obowiązują 33 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które łącznie obejmują obszar 3754 ha, co stanowi ok. 6% powierzchni gminy.

Tabela 23. Obowiązujące plany miejscowe na terenie gminy Człuchów

Lp.	Miejscowość	Opis	Powierzchnia objęta planem
1.	RYCHNOWY I	teren zabudowy jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi	21,95 ha
2.	RYCHNOWY III	teren zabudowy usługowo-rzemieślniczej	11,59 ha
3.	KIELPIN	teren usługowo - przemysłowy	76,46 ha
4.	SIEROCZYN	teren zespołu obsługi podróżnych w Sieroczynie	1,17ha
5.	STOŁCZNO	teren pod działalność rzemieślniczo-usługową, usługi łączności i drogę dojazdową	0,84 ha
6.	GLEĐOWO	przeznaczenie terenu pod „Bazę produkcji zwierzęcej i zakładu przemysłowo- usługowych”	17,87 ha
7.	RYCHNOWY IV	teren ośrodka rekreacji	6,67 ha
8.	RYCHNOWY II	teren obsługi turystyki i ruchu tranzytowego	14,9299 ha
9.	RYCHNOWY VI	teren zabudowy siedliskowej z agroturystyką oraz zabudowy mieszkaniowej z usługami	14,48 ha
10.	NIEŻYWIĘĆ	przeznaczenie terenu pod zabudowę mieszkaniową z usługami	22,7823 ha
11.	BARKOWO	teren pod urządzenia obsługi komunikacji i transportu	3,8174 ha
12.	CZARNOSZYCE	przeznaczenie części działki 53/1 pod urządzenia obsługi telekomunikacyjnej	0,0360 ha
13.	NIEŻYWIĘĆ	teren usług związanych z obsługą drogi, handlu i budownictwa mieszkaniowego	28,71 ha
14.	JĘCZNIKI WIELKIE	przeznaczenie terenu pod zabudowę przemysłową, handlową i obsługę drogi	2,70 ha
15.	SIEROCZYN	zmiana planu miejscowego dla „terenu obsługi podróżnych” w Sieroczynie	3,25 ha
16.	RYCHNOWY BRZEŻNO	obwodnica miasta Chojnice	51,67 ha
17.	GLEĐOWO	przeznaczenie terenu pod zabudowę mieszkaniową i mieszkaniowo- usługową	15,38 ha
18.	NIEŻYWIĘĆ	teren usługowo -mieszkaniowy (zmiana planu nr 13)	30,01 ha
19.	KIELPIN	teren mieszkaniowy i usługowy (zmiana planu nr 3)	34,70 ha
20.	JAROMIERZ	biogazownia rolnicza	4,0 ha
21.	RYCHNOWY, PIASKOWO	teren usług oświaty, teren sporu i rekreacji	4,7192 ha
22.	JAROMIERZ, CHRZĄSTOWO	elektrownie wiatrowe	70,61 ha
23.	RYCHNOWY	teren zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo - usługowej	7,7502 ha
24.	PIASKOWO, DĄBKI	teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej	112ha
25.	NIEŻYWIĘĆ	teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej, teren kopalni	64 ha
26.	BRZEŻNO, GLEĐOWO, JECZNIKI WIELKIE, RYCHNOWY	elektrownie wiatrowe	671 ha
27.	DĘBNICA, GLEĐOWO, JĘCZNIKI WIELKIE,	elektrownie wiatrowe	1 059 ha

	<i>SKARSZEWO, WIERZCHOWO</i>		
28.	<i>SIEROCZYN</i>	usługi, zoo	2,31 ha
29.	<i>SIEROCZYN</i>	usługi, zoo	1,67 ha
30.	<i>SIEROCZYN</i>	usługi	1,47 ha
31.	<i>RYCHNOWY</i>	strefa przemysłowa	29,1764 ha
32.	<i>BUKOWO, PŁONICA, WIERZCHOWO, MOSINY</i>	elektrownie wiatrowe	1349 ha
33.	<i>POLNICA</i>	zabudowa mieszkaniowo-usługowa	19,1361ha

W 2018 r. trwały prace nad opracowaniem:

- 1) m.p.z.p. w obrębie geodezyjnym Nieżywieć, który dotyczy realizacji zabudowy mieszkaniowej na działkach 129/28÷129/40, 124/2, 165, 124/3, 129/5, 129/4. W dniu 23 lutego 2017 r. Rada Gminy podjęła uchwałę o przystąpieniu do opracowania niniejszego planu.
- 2) m.p.z.p. w zakresie możliwości budowy ogólnodostępnych obiektów kulturalnych, obiektów o charakterze edukacyjnym, obiektów kultury fizycznej oraz budowli sportowych i rekreacyjnych na działkach 5298/1 i 5298/3 w Rychnowach - sporządzany na podstawie uchwały podjętej przez Radę Gminy w dniu 25 kwietnia 2018 r.;
- 3) m.p.z.p. w obrębie geodezyjnym Sieroczyn w zakresie realizacji zabudowy usługowej na działkach 225/12 i 450/9 - przygotowywany na podstawie uchwały Rady Gminy z dnia 9 sierpnia 2018 r.

W 2018 r. wydano 141 decyzji o warunkach zabudowy i 40 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Tabela 24. Decyzje o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego

Rok wydania decyzji	Decyzje o warunkach zabudowy	Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego
2014	73	36
2015	97	27
2016	88	37
2017	120	26
2018	141	40

Analizując przedział czasowy 2014 - 2018 liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego stale wzrasta.

Ustalenia decyzji o warunkach zabudowy dotyczą głównie wprowadzenia i kontynuacji funkcji mieszkaniowej, usługowej oraz funkcji siedliskowej, przy czym zdecydowana większość decyzji dotyczyła zabudowy mieszkaniowej.

VIII. Informacja o realizacji uchwał rady gminy.

Stosownie do art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym Wójt Gminy jest organem wykonawczym, do którego zadań należy m.in. wykonywanie uchwał Rady Gminy. W 2018 r. realizując swoje obowiązki Wójt przy pomocy Urzędu Gminy realizował uchwały podjęte przez Radę Gminy w sposób określony uchwałami. W 2018 roku Rada Gminy Człuchów obradowała na 12 sesjach zwyczajnych i podjęła 123 uchwały.

Wśród podjętych przez Radę uchwał większość dotyczyła spraw budżetowych, gospodarowania mieniem komunalnym, planów zagospodarowania przestrzennego gminy, pomocy społecznej, spraw związanych z oświatą i ochroną środowiska.

Uchwały podjęte przez Radę Gminy Wójt, zgodnie z art. 90 ust. 1 i 2 ustawy o samorządzie gminnym, przekazał w nieprzekraczalnym terminie 7 dni do organów nadzoru jakimi są w zakresie zgodności z prawem – Wojewoda Pomorski, a w zakresie spraw finansowych – Regionalna Izba obrachunkowa w Gdańsku. Wszystkie uchwały opublikowane zostały w Biuletynie Informacji Publicznej, zaś uchwały stanowiące akt prawa miejscowego w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Uchwały zostały przez organ wykonawczy Gminy wykonane bądź przyjęte do realizacji lub stosowania, z zachowaniem procedur i terminów określonych uchwałami oraz przepisami prawa. Sposób wykonania uchwał podjętych w 2018 r. przez Radę Gminy Człuchów ujmuje poniższa tabela.

Tabela 25. Realizacja uchwał Rady Gminy Człuchów podjętych w 2018 r.

L.p.	Numer i data podjęcia uchwały	Uchwała w sprawie	Sposób wykonania
1.	XXXV/309/18 z dn. 28.02.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
2.	XXXV/310/18 z dn. 28.02.2018	zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2018-2027	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
3.	XXXV/311/18 z dn. 28.02.2018	wyrażenia zgody na zawarcie przez Gminę Człuchów Umowy Współpracy uczestników Przechlewskiego Klastra Energii	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. W realizacji.
4.	XXXV/312/18 z dn. 28.02.2018	zamiany nieruchomości położonych w obrębie geodezyjnym Chrzastowo	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano 09-08-2018r.
5.	XXXV/313/18 z dn. 28.02.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębica	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano umowa dzierżawy do dnia 02-04-2023r.
6.	XXXV/314/18 z dn. 28.02.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Wierzchowo	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia Wykonano umowa dzierżawy do dnia 02-04-2023r.
7.	XXXV/315/18 z dn. 28.02.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Biskupnica	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia Wykonano umowa dzierżawy do dnia 11-03-2023r.
8.	XXXV/316/18 z dn. 28.02.2018	nadania nazwy ulicy w obrębie geodezyjnym Jęczniki Wielkie, miejscowość Jęczniki Wielkie	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. Ogłoszona 30-03-2018r. Wykonano.
9.	XXXV/317/18 z dn. 28.02.2018	nadania nazwy ulicy w obrębie geodezyjnym Wierzchowo, miejscowość Wierzchowo-Dworzec	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. Ogłoszona 30-03-2018r. Wykonano.
10.	XXXV/318/18 z dn. 28.02.2018	przyjęcia „Programu Opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Człuchów na 2018r”	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w biuletynie informacji publicznej. Zrealizowano.
11.	XXXV/319/18 z dn. 28.02.2018	Ustalania czasu bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki oraz określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego . Uchylona uchwałą nr XL/372/18 z dn. 09.08.2018r.
12.	XXXV/320/18 z dn. 28.02.2018	określenia kryteriów naboru na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego do przedszkoli publicznych, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz publicznych innych form wychowania przedszkolnego, dla których organem prowadzącym jest Gmina Człuchów oraz określenia dokumentów niezbędnych do potwierdzenia tych kryteriów.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. Przekazano do stosowania jednostkom.

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

13.	XXXV/321/18 z dn. 28.02.2018	podziału Gminy Człuchów na okręgi wyborcze oraz ustalenia ich granic, numerów i liczby radnych wybieranych w każdym okręgu.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Wykonano.
14.	XXXV/322/18 z dn. 28.02.2018	podziału gminy Człuchów na stałe obwody głosowania, ustalenia ich numerów, granic oraz siedzib obwodowych komisji wyborczych.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Wykonano
15.	XXXV/323/18 z dn. 28.02.2018	skargi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drawsku Pomorskim na Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Skarga nieuzasadniona.
16.	XXXV/324/18 z dn. 28.02.2018	zatwierdzenia planów pracy Rady Gminy i komisji stałych na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia Wykonano
17.	XXXV/325/18 z dn. 28.02.2018	ustalenia dopłaty do taryfowych odbiorców usług odprowadzenia ścieków.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 12 czerwca 2018r. do dnia 12 czerwca 2021r. Wykonano
18.	XXXVI/326/18 z dn. 30.03.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
19.	XXXVI/327/18 z dn. 30.03.2018	funduszu sołeckiego.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
20.	XXXVI/328/18 z dn. 30.03.2018	przyjęcia regulaminu udzielania i rozliczania dotacji celowej na dofinansowanie prac związanych z modernizacją źródeł energii ciepłej na terenie Gminy Człuchów w ramach konkursu "Czyste powietrze Pomorza" (edycja 2018).	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Do stosowania.
21.	XXXVI/329/18 z dn. 30.03.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 06-05-2023r.</i>
22.	XXXVI/330/18 z dn. 30.03.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 06-05-2023r.</i>
23.	XXXVI/331/18 z dn. 30.03.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 06-05-2023r.</i>
24.	XXXVI/332/18 z dn. 30.03.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 06-05-2023r.</i>
25.	XXXVI/333/18 z dn. 30.03.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Stołeczno.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 06-05-2023r.</i>
26.	XXXVI/334/18 z dn. 30.03.2018	darowizny na rzecz gminy Człuchów nieruchomości położonych w obrębie geodezyjnym Kołdowo.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano 06-07-2018r.
27.	XXXVI/335/18 z dn. 30.03.2018	uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2018r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

28.	XXXVI/336/18 z dn. 30.03.2018	uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
29.	XXXVII/337/18 z dn. 25.04.2018	dofinansowania zakupu kolonoskopu i gastroskopu.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
30.	XXXVII/338/18 z dn. 25.04.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
31.	XXXVII/339/18 z dn. 25.04.2018	zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2018 - 2027.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
32.	XXXVII/340/18 z dn. 25.04.2018	zaciągnięcia pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
33.	XXXVII/341/18 z dn. 25.04.2018	przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Rychnowy, gm. Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty. Wykonano
34.	XXXVII/342/18 z dn. 25.04.2018	sprzedaży nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>
35.	XXXVII/343/18 z dn. 25.04.2018	sprzedaży nieruchomości niezabudowanej położonej w obrębie geodezyjnym Nieżywięc, stanowiącej własność Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>
36.	XXXVII/344/18 z dn. 25.04.2018	przejęcia od Skarbu Państwa - Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolniczego do zasobu komunalnego gminy Człuchów nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Biskupnica.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>
37.	XXXVII/345/18 z dn. 25.04.2018	nadania nazwy ulicy w obrębie geodezyjnym Rychnowy (ul. Spacerowa)	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. Ogłoszono 29-05-2018r. Wykonano.
38.	XXXVII/346/18 z dn. 25.04.2018	wyrażenia zgody na wspólne przygotowanie do realizacji z Gminą Miejską Człuchów zadania inwestycyjnego pn. "Przebudowa dróg wewnętrznych"	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
39.	XXXVIII/347/18 z dn. 19.06.2018	zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz z wykonaniem budżetu za 2017 rok.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji W Biuletynie Informacji Publicznej.
40.	XXXVIII/348/18 z dn. 19.06.2018	absolutorium dla Wójta Gminy Człuchów z tytułu wykonania budżetu za 2017 rok.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji W Biuletynie Informacji Publicznej.
41.	XXXVIII/349/18 z dn. 19.06.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
42.	XXXVIII/350/18 z dn. 19.06.2018	zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2018 - 2027.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
43.	XXXVIII/351/18 z dn. 19.06.2018	zaciągnięcia kredytu długoterminowego.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
44.	XXXVIII/352/18 z dn. 19.06.2018	uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji W Biuletynie Informacji Publicznej. Do stosowania.
45.	XXXVIII/353/18 z dn. 19.06.2018	przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Rychnowy, gm. Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty. W toku realizacji.

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

46.	XXXVIII/354/18 z dn. 19.06.2018	wyrażenia zgody na przedłużenie okresu dzierżawy nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Stołczno z dotychczasowym dzierżawcą.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 31.12.2028r.</i>
47.	XXXVIII/355/18 z dn. 19.06.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Kołdowo.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 16-07-2023r.</i>
48.	XXXVIII/356/18 z dn. 19.06.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Czarnoszyce.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 16-07-2023r.</i>
49.	XXXVIII/357/18 z dn. 19.06.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 16-07-2023r.</i>
50.	XXXVIII/358/18 z dn. 19.06.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 16-07-2023r.</i>
51.	XXXVIII/359/18 z dn. 19.06.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 16-07-2023r.</i>
52.	XXXVIII/360/18 z dn. 19.06.2018	wstępnej lokalizacji przystanku komunikacyjnego w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 188 w miejscowości Mosiny.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
53.	XXXVIII/361/18 z dn. 19.06.2018	przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2021.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. W trakcie realizacji.
54.	XXXIX/362/18 z dn. 29.06.2018	przyjęcia projektu Regulaminu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w Gminie Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
55.	XXXIX/363/18 z dn. 29.06.2018	ustalenia wynagrodzenia Wójtowi Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01 lipca 2018r. Wykonano.
56.	XL/364/18 z dn. 09.08.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
57.	XL/365/18 z dn. 09.08.2018	przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie geodezyjnym Sieroczyn, gm. Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty. W trakcie realizacji
58.	XL/366/18 z dn. 09.08.2018	sprzedaży nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Sieroczyn.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku</i>
59.	XL/367/18 z dn. 09.08.2018	sprzedaży nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Kiełpin.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku</i>
60.	XL/368/18 z dn. 09.08.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 10-07-2023r.</i>
61.	XL/369/18 z dn. 09.08.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 10-09-2023r.</i>
62.	XL/370/18 z dn. 09.08.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

		dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Barkowo.	Wykonano umowa dzierżawy do dnia 25-09-2023r.
63.	XL/371/18 z dn. 09.08.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Polnica.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano umowa dzierżawy 30-09-2023r.
64.	XL/372/18 z dn. 09.08.2018	ustalenia czasu bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki oraz określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym w przedszkolach publicznych, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz publicznych innych formach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez Gminę Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego Przekazano do stosowania jednostkom.
65.	XL/373/18 z dn. 09.08.2018	ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zasad usytuowania miejsc sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Człuchów oraz odstępstw od zakazu spożywania napojów alkoholowych w określonych miejscach publicznych.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego Do stosowania.
66.	XLI/374/18 z dn. 05.10.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
67.	XLI/375/18 z dn. 05.10.2018	zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2018 - 2027.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
68.	XLI/376/18 z dn. 05.10.2018	oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Człuchów oraz planów miejscowych dla terenów gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
69.	XLI/377/18 z dn. 05.10.2018	zmian w Statucie Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego. Do stosowania.
70.	XLI/378/18 z dn. 05.10.2018	przekazania do Komisji Rewizyjnej skargi na Wójta oraz wskazania terminu rozpatrzenia skargi.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
71.	XLII/379/18 z dn. 09.11.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
72.	XLII/380/18 z dn. 09.11.2018	zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2018 - 2027.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano
73.	XLII/381/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia z miastem Człuchów w zakresie opieki nad dzieckiem w żłobku.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
74.	XLII/382/18 z dn. 09.11.2018	obniżenia średniej ceny skupu żyta na terenie gminy Człuchów w celu określenia wysokości podatku rolnego.	Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego i wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2019r. Do stosowania.
75.	XLII/383/18 z dn. 09.11.2018	przyjęcia Regulaminu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w Gminie Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego. Do stosowania.
76.	.XLII/384/18 z dn. 09.11.2018	nieodpłatnego przejęcia do zasobu komunalnego gminy od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa lokalu mieszkalnego w Kujankach.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

77.	XLII/385/18 z dn. 09.11.2018	przyjęcia do zasobu komunalnego Gminy darowizny nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Rychnowy.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>
78.	XLII/386/18 z dn. 09.11.2018	przyjęcia do zasobu komunalnego Gminy darowizny w postaci nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Polnica.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>
79.	XLII/387/18 z dn. 09.11.2018	odpłatnego nabycia na rzecz Gminy Człuchów nieruchomości położonej w obrębie geodezyjnym Nieżywiec.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>
80.	XLII/388/18 z dn. 09.11.2018	zamiany nieruchomości.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Sprawa w toku.</i>
81.	XLII/389/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Rychnowy.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
82.	XLII/390/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Polnica.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
83.	XLII/391/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Polnica.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
84.	XLII/392/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Polnica.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
85.	XLII/393/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Polnica.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
86.	XLII/394/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Stołczno.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
87.	XLII/395/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Kołdowo.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
88.	XLII/396/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Głędowo.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
89.	XLII/397/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Jęczniki Wielkie.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
90.	XLII/398/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
91.	XLII/399/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
92.	XLII/400/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

93.	XLII/401/18 z dn. 09.11.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Wierzchowo.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 03-12-2023r.</i>
94.	XLII/402/18 z dn. 09.11.2018	rozpatrzenia skargi na Wójta Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Skarga nieuzasadniona.
95.	XLII/403/18 z dn. 09.11.2018	wskazania nowego terminu rozpatrzenia skargi na Kierownika GOPS w Człuchowie.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
Kadencja 2018-2023			
96.	I.1.2018 z dn. 23.11.2018	powołania Komisji Skrutacyjnej dla przeprowadzenia tajnego głosowania nad wyborem przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Rady Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
97.	I.2.2018 z dn. 23.11.2018	wyboru Przewodniczącego Rady Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy. Wykonano.
98.	I.3.2018 z dn. 23.11.2018	poszerzenia porządku obrad I sesji Rady Gminy.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy. Wykonano.
99.	I.4.2018 z dn. 23.11.2018	wyboru wiceprzewodniczących Rady Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy. Wykonano.
100.	II.5.2018 z dn. 30.11.2018	przyjęcia rocznego programu współpracy Gminy Człuchów na 2019 rok z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Do realizacji w 2019 r.
101.	II.6.2018 z dn. 30.11.2018	przyjęcia "Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Człuchów na 2018 rok".	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego.
102.	II.7.2018 z dn. 30.11.2018	ustalenia wynagrodzenia Wójtowi Gminy Człuchów.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 23 listopada 2018r. Wykonano.
103.	II.8.2018 z dn. 30.11.2018	powołania Komisji Rewizyjnej oraz Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Rady Gminy.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy. Wykonano.

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

104.	II.9.2018 z dn. 30.11.2018	wyboru przewodniczących i wiceprzewodniczących Komisji Rewizyjnej oraz Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Rady Gminy.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy. Wykonano.
105.	II.10.2018 z dn. 30.11.2018	powołania stałych komisji Rady Gminy Człuchów oraz określenia ich składu ilościowego i osobowego.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy. Wykonano.
106.	II.11.2018 z dn. 30.11.2018	wyboru przewodniczących stałych komisji Rady Gminy.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy. Wykonano.
107.	II.12.2018 z dn. 30.11.2018	przekazania do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku skargi Prokuratora Rejonowego w Człuchowie na uchwałę Nr XXXV/318/18 Rady Gminy Człuchów z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie przyjęcia "Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Człuchów na 2018 rok" wraz z odpowiedzią na skargę.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano. Postawiony zarzut – brak publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego
108.	III.13.2018 z dn. 18.12.2018	wprowadzenia zmian w budżecie gminy na 2018 r.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
109.	III.14.2018 z dn. 18.12.2018	zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2018 - 2027.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.
110.	III.15.2018 z dn. 18.12.2018	dofinansowania budowy ścieżki pieszo - rowerowej do miejscowości Sieroczyn wraz z infrastrukturą towarzyszącą.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia
111.	III.16.2018 z dn. 18.12.2018	wprowadzenia zmiany w rocznym programie współpracy Gminy Człuchów na 2019 rok z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Wykonano.
112.	III.17.2018 z dn. 18.12.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 23-01-2024r.</i>
113.	III.18.2018 z dn. 18.12.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Dębница.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 23-01-2024r.</i>
114.	III.19.2018 z dn. 18.12.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy części nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym Rychnowy.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do dnia 23-01-2024r.</i>
115.	III.20.2018 z dn. 18.12.2018	wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy nieruchomości z dotychczasowym dzierżawcą, położonej w obrębie geodezyjnym	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. <i>Wykonano umowa dzierżawy do</i>

Raport o stanie Gminy Człuchów za 2018 rok

		Biskupnica.	<i>dnia 23-01-2024r.</i>
116.	IV.21.2018 z dn. 28.12.2018	przyjęcia Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2019 - 2028.	Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2019r. i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Wykonano.
117.	IV.22.2018 z dn. 28.12.2018	uchwalenia budżetu gminy Człuchów na 2019 rok.	Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2019r. i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej. Do realizacji.
118.	IV.23.2018 z dn. 28.12.2018	określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest Gmina Człuchów oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego. Do stosowania.
119.	IV.24.2018 z dn. 28.12.2018	warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również tryb ich pobierania.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego. Do stosowania.
120.	IV.25.2018 z dn. 28.12.2018	skargi Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucholi na Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Człuchowie.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Skarga nieuzasadniona.
121.	IV.26.2018 z dn. 28.12.2018	ustanowienia gminnego programu osłonowego w zakresie dożywiania "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2019r. Do realizacji.
122.	IV.27.2018 z dn. 28.12.2018	podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnej pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz określenia zasad zwrotu wydatków za posiłki albo świadczenia rzeczowe w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.	Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa pomorskiego z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2019r. Do stosowania.
123.	IV.28.2018 z dn. 28.12.2018	wskazania nowego terminu rozpatrzenia skargi na Wójta Gminy Człuchów	Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia. Wykonano.

IX. Podsumowanie

Gmina Człuchów, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, musi stawić czoła niełatwemu wyzwaniu jakim jest poprawa warunków życia. Hasło to ujmuje wiele zagadnień związanych z zamieszkiwaniem, infrastrukturą, dbaniem o środowisko naturalne, stymulowaniem rozwoju gospodarczego, oświatą, wypoczynkiem, rekreacją, tradycją i kulturą lokalną, czy podniesieniem atrakcyjności gminy jako miejsca, gdzie można spędzić wolny czas. Równoległe ze wzmacnianiem potencjału społecznego i gospodarczego gminy poprawie muszą ulegać zasoby infrastruktury technicznej służącej zaspakajaniu podstawowych potrzeb mieszkańców. Toteż roku 2018 nie należy oceniać wyłącznie przez pryzmat wykonanych zadań, ale postrzegać jako początek kolejnych projektów i inwestycji na następne lata.